

MÝTY A LEGENDY

◀ VIKINGOVĚ ▶

LES VIKINGS, MYTHES ET LÉGENDES

Texte de Gilles Ragache

Illustrations de Marcel Laverdet

© 1990 Hachette, Paris

Czech edition © 1993 Gemini Ltd., Bratislava

Translation © 1992 Jitka Mádrová

ISBN 80-85265-45-1

VIKINGOVĚ

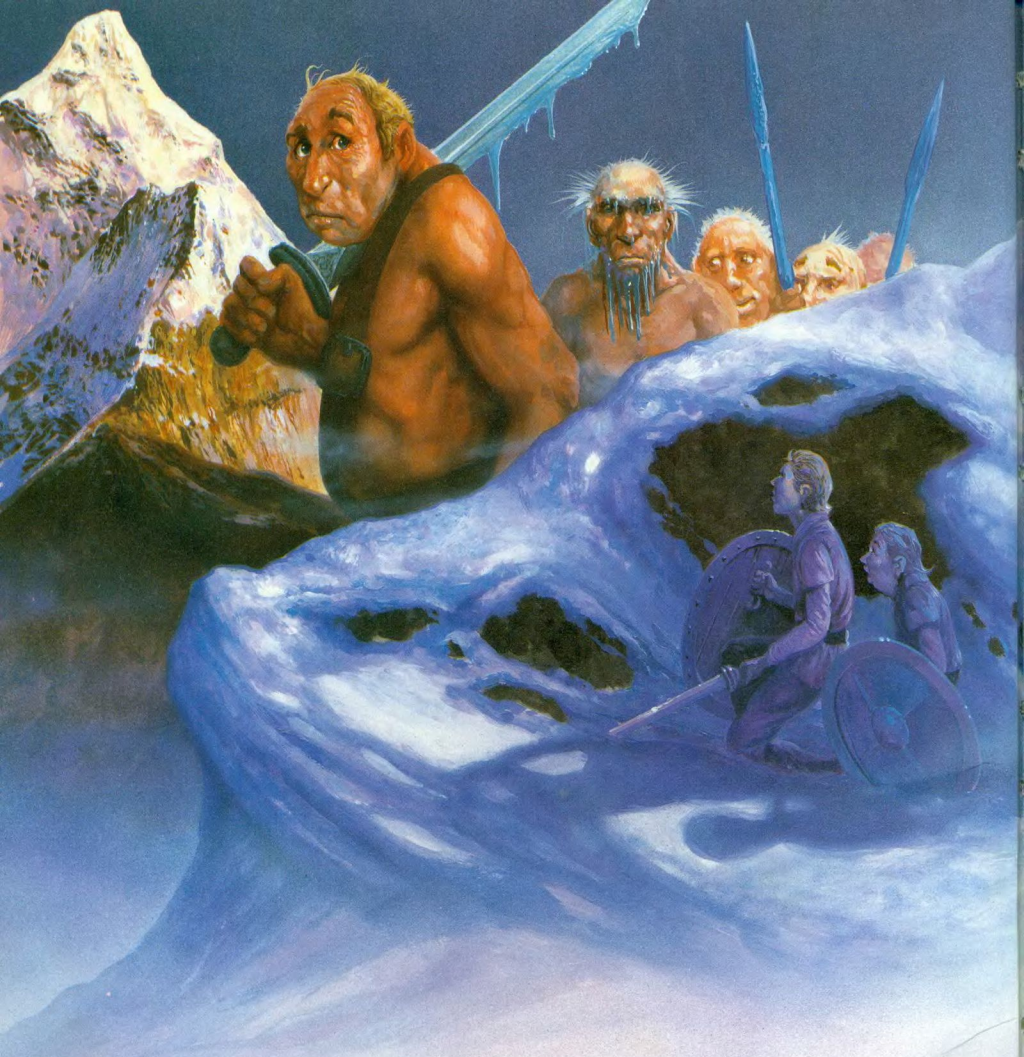
◀ MÝTY A LEGENDY ▶

Gilles Ragache — Marcel Laverdet

GEMINI

Obři a trpaslíci

Než se lidé objevili na Zemi, svět obývali obři a trpaslíci. První živá bytost se zrodila z ledovců a dostala jméno Ymir. Přivedla na svět další obry a poté obrovskou krávu pojmenovanou Audumla. Jednoho rána Audumla trpělivě lízala kus ledu, z něhož se postupně vynořil Buri. Oženil se s obryňí a z jejich svazku se narodili první bohové, Odín, Vili a Vé.

Z bezvládného Ymirova těla se mezitím vytvořily vysoké

hory, z jeho vlasů se staly kořeny, a tak vznikly lesy. Bohové pak stvořili zvířata, rostliny a ze dvou kamenů nakonec prvního muže a ženu. Svět, v němž se obrům i bohům dařilo dobře, dostal svůj tvar. Mezi oběma stranami však vznikl rozkol. Po dlouhých válce zvítězili bohové, ale několik skupin obrů se ukrylo v nehostinných krajích a připravovalo odvetu. Od té doby se obě strany neustále střetávaly a svět pociťoval jejich nekonečné boje. V srdci sopek, temném podzemním království, obři ohně způsobovali zemětřesení.

Obří moře rozpoutávali na dně oceánů strašlivé bouře. Obří ledu, žijící v Zemi jinovatky, vysílali poryvy sněhu a krupobíť.

Bohové se měli před těmito primitivními, násilnými a nebezpečnými bytostmi na pozoru. Postavili si tedy pevnost Asgard, v níž mohli v klidu žít. Spojení mezi oběma tábory však nebylo zcela přerušeno, někteří obří se chovali přátelsky. Například Mimir, strážce pramene moudrosti, se stal Odinovým přítelem nebo Aegir, jeden z mořských obrů, byl později považován za boha.

Lidé i bozi věděli, že pod zemí žijí malé sympatické bytosti, bylo však velmi těžké se k nim přiblížit. Nenápadní a bázliví trpaslíci byli pány ohně a kovářského umění. Znali všechna kovářská tajemství, byli pštní na své umění a měli moc vyrábět kouzelné zbraně. Bohové je tedy chránili, a dokonce se ucházeli o jejich přízeň.

Trpaslíci vyráběli podle návodů, které znali jenom oni sami, skvostné šperky. Například náhrdelník bohyně Frey. Pro Odina ukovali výjimečně odolný meč a kouzelné kopí. Nezníčitelnou zbraň, která nikdy nemine svůj cíl. Podařilo se jim také vyrobit loď pokrytou zlatem, která odolávala vzdouvajícím se vlnám, bouřím a nepříznivým větrům. Vždy se dostala na místo, které určil Odin. Byla to loď,

o níž snili na rozbořeném moři všichni Vikingové, vystaveni na svých dřevěných lodích napospas všem nebezpečím.

Trpaslíci byli někdy žertovní nebo zlomyslní, ale nebyli schopni žádných špatností a nikdy nikoho nenapadli. Nebyli nesmrtelní, ale dožívali se vysokého věku, neboť pro ně měsíce trvaly staletí. Ještě dnes jich možná několik hlídá pod tvrdými skandinávskými horami bájný poklad. Horníci je občas spatří v hloubi zapomenutých chodeb a považují to za dobré znamení.

---

*Trpaslíci, páni ohně
a kovářského umění, vyráběli
kouzelné zbraně.*

Pevnost bohů

Vdůsledku neustálých útoků obrů a nestvůr se Odin rozhodl postavit pevnost, v níž by mohl s ostatními bohy a s půvabnou bohyní pohodlně žít. Přál si, aby byl obrovský palác Asgard krásný, velký a odolný. Těžká práce, kterou Odin a bohové nemohli sami vykonat. Rozhodli se povolat obra, známého svými architektonickými schopnostmi.

Obr souhlasil s tím, že Asgard postaví, ale na oplátku vyžadoval velkou odměnu. Dokončí-li stavbu pevnosti, dostane slunce, měsíc a krásnou Freyu, bohyni lásky a plodnosti.

Vzhledem k těmto požadavkům bohové váhali. Radili se a nakonec přijali, ale měli ještě své téměř nesplnitelné podmínky. Obr musí pevnost postavit do roka, bez pomoci lidí a ostatních obrů. Přesto ke všeobecnému překvapení obr bez váhání přijal a druhý den začal důmyslně opracovávat těžké kusy kamene.

Ve vzdálených lesích porazil největší stromy, aby z nich udělal ohromné základy. Práce pokračovaly tak rychle, že si bohové kladli otázku, jak se kusy kamene a kmeny stromů dostaly tak lehce do Asgardu. Schovali se tedy nedaleko staveniště a vše odhalili. Kouzelný kůň Svaldifari převážel každou noc snadno a lehce veškerý materiál, který obr potřeboval. Byl spokojen, že všechno šikovně shromáždil, aniž by ztrácel čas.

Tři dny před vypršením lhůty za prvního letního dne ještě nebyla hotová vstupní brána do paláce. Obr asi sázku vyhraje. Bohy ovládo vzrušení. Špatně naladěného Odina neopouštěla zlost, že by mohl ztratit slunce, měsíc i krásnou Freyu. Slovo se však dočkat musí.

Prohnaný Loki navrhl lest. Bohové mu bezmyšlenkovitě ponechali volnou ruku. Za následující noci stanula před obrovským koněm bujná klisna. Svaldifari nikdy tak krásnou klisnu neviděl. Přetrhl oprátku a opustil náklad kamení. Rozletěl se a tryskem uháněl za krásnou klisničkou. Okouzlený a umíněný kůň se vrátil až za tři dny. Bylo už příliš pozdě klást poslední kameny velké brány.

Obr bez svého koně ztratil drahocenný čas. Pochopil, že byl napálen, protože palác byl již téměř hotov, ale bohové nechtěli dostat svému slibu. Strašlivě se rozložil a žádal svoji odměnu, především krásnou bohyni Freyu. Odin odmítl a obr zaútočil. Thor využil této záminky a svým kouzelným kladivem ho udeřil tak silně, že obr zemřel.

Bohové vyhráli nepřilíš čestným způsobem. Odstranili jedinou osobu, která znala všechna tajemství jejich nového obydlí.

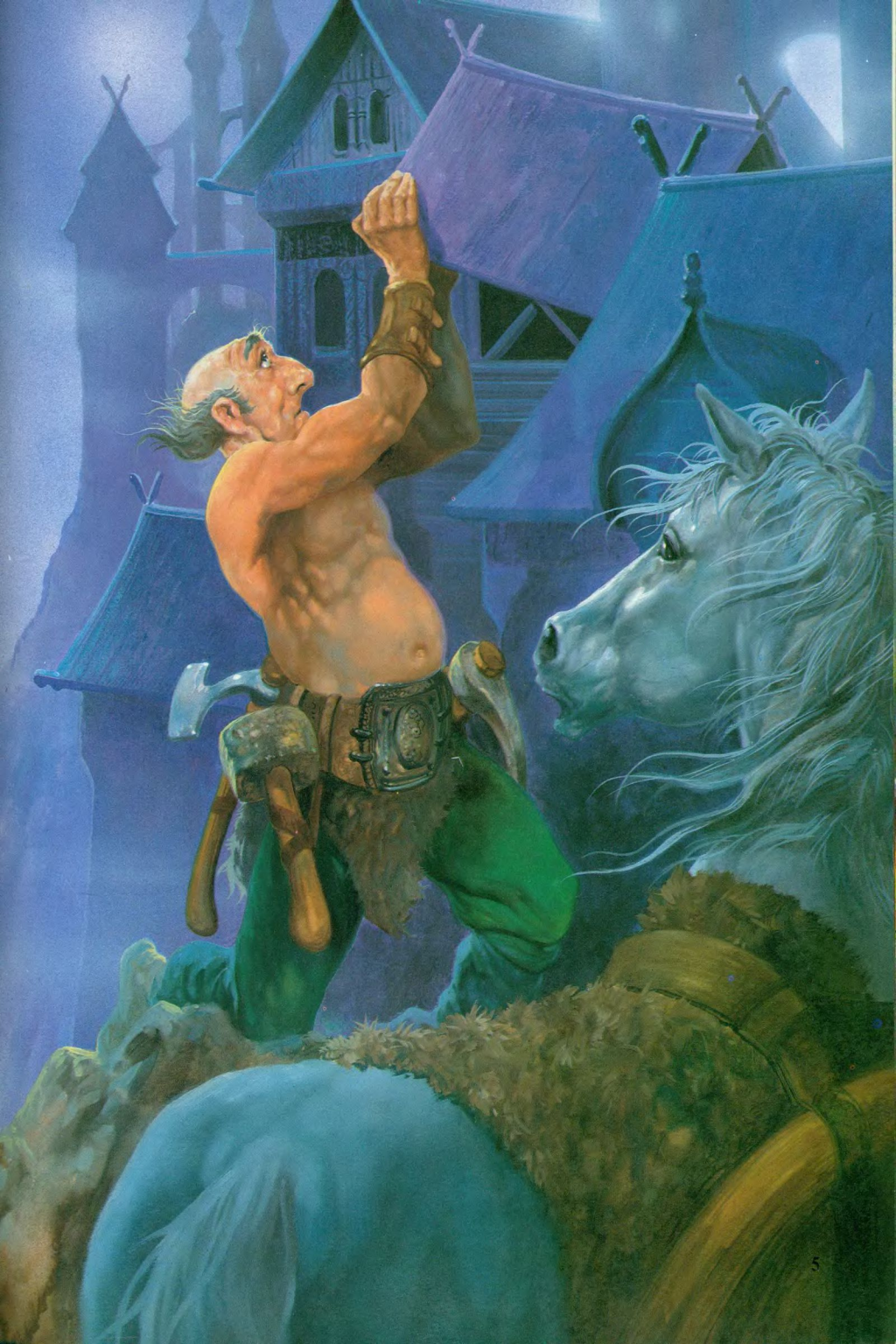
Za nějaký čas klisna, kterou Svaldifari pronásledoval, přivedla na svět nádherné hříbě. Jmenovalo se Sleipnir a mělo osm nohou. Bylo živější než blesk a schopné cválet po vlnách i přes hory. Odin ho přijal za vlastní a Sleipnir se stal nerozlučně jeho koněm.

---

*Každou noc
kouzelný kůň Svaldifari
převážel materiál
jako stébla slámy.*

Odin – mudrc a válečník

Odin, velikán s obrovským talentem, byl zprvu bohem, který řídil války. S kouzelným kopím v jedné ruce a se třípytým mečem v druhé se vrhal se zjevnou radostí do nejstrašnějších bitek a určoval vítěze. Jako ochranu nosil na hlavě rohatou pozlacenou přilbu, brnění a kolem pasu opasek s velkou sponou, která jeho tolik potřebnou sílu činila desetkrát větší.

Ve všech bitvách ho provázeli dva strašliví vlci a divoké jezdkyňe. Tyto mladé a krásné ženy, nazývané valkýry, se zjevovaly těm válečníkům, kteří v boji přijdou o život. Jinak byly neviditelné. Spatřit valkýry znamenalo špatné znamení. Po boji odváděly ty, kteří zahynuli se zbraní v ruce, do Valhaly, sídla boha Odina. Tam se za jeho přítomnosti účastnili veselé hostiny, kterou valkýry pořádaly.

Někdy laskavý, ale vždy odměřený Odin nejedl. Pil jenom božský nápoj medovinu a část svého jídla dával dvěma velkým vlkům, kteří byli neustále po jeho boku.

Odin nebyl obyčejný válečník, ale především mudrc. Zatímco válečníci i bohové hodovali a vyprávěli o svých úspěších, Odin přemýšlel.

Měl odvahu obětovat jedno své oko a podívat se do fontány moudrosti, hlídané obrem Mimirem. Způsobil si tak částečnou slepotu, ale dostalo se mu takových znalostí jako žádnému jinému bohovi. Odin znal starogermánské písmo s runami – kouzelnými znaky, které později začali používat Vikingové.

Docela pohledný a kultivovaný Odin se vyjadřoval s lehkostí a nejčastěji ve verších, protože zbožňoval poezii. Byl statné postavy, líbil se ženám a měl velké úspěchy. Ačkoli se oženil s bohyní sňatku Friggou, rád se dvořil jiným bohyním, a někdy dokonce i obryním. Proto měl množství dětí a trochu složitě rodinné vztahy.

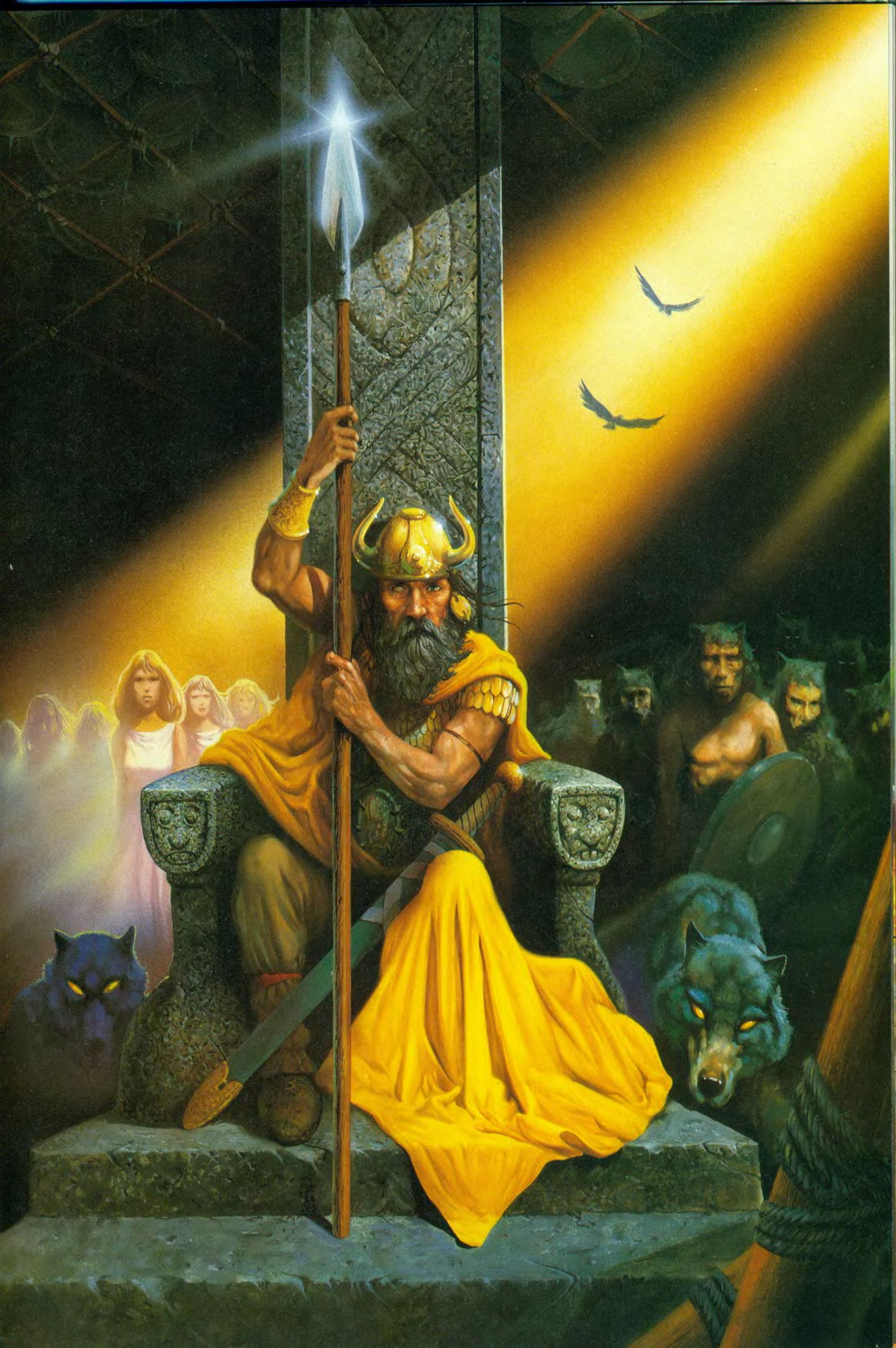
Při odpočinku ve svém paláci Asgardu sedával uprostřed obrovského sálu postaveného jenom pro něj. Sál mohl pojmut tisíce válečníků. Odin měl vždy při ruce své kouzelné kopí, strašlivou zbraň, z níž mohl nechat vyšlehnout blesk.

Každý den nad zemí pomalu přelétávali dva černí havrani jménem Myšlenka a Paměť. Za soumraku tyto dva posvátní ptáci sedávali na ramenou svého pána a podrobně mu vyprávěli o tom, co viděli. Když Vikingové spatřili nějakého havrana, věděli, že je to asi Odinův posel.

Odin svůj čas věnoval přemýšlení a hlavně rozjímání, také velmi rád cestoval. Jezdil na svém bájném orli Sleipnirovi, s jehož pomocí se mohl rychle dostat kamkoli na světě. Někdy se přestrojil, či dokonce přeměnil, aby lépe zapadl mezi lidi a pobavil se nebo poučil některé bohy o skromnosti. Občas mu radil prohnaný a zlomyslný Loki, s nímž uzavřel podivné spojení.

Lidé se Odina báli a bohové ho uznávali. V jeho osobě se spojovaly kvality bojovníka, básníka a mudrce.

Střed světa

Podle Vikingů byl středem světa obrovský jasan Yggdrasil. Mezi jeho kořeny se rozprostíral podzemní svět, obývaný nepřátelskými silami. Kolem kmene byl Midgard, svět osídlený lidmi, a v nejvyšších větvích, které se téměř dotýkaly slunce a měsíce, se rozkládalo království bohů.

Podzemní svět

Do hloubi Země, daleko do hlubin, do neklidných míst se nořily tři hlavní kořeny Yggdrasilu.

První kořen vedl až k posvátnému prameni, který hlídali tři Nornové, bohové neúnavně spleťající Osud. Když se jedno z vláken přerušilo, zemřel jeden člověk. Nejstarší z Nornů Urd každý den nabíral vodu z kouzelného pramene, u něhož žil pár labutí. Vše, co se dostalo do styku s vodou, hned zběhlo.

Druhý kořen vedl k hrubým a nebezpečným obrům do

Země jinovatky. Nedaleko odtud tryskal pramen moudrosti, který střežil Odinův přítel obr Mimir.

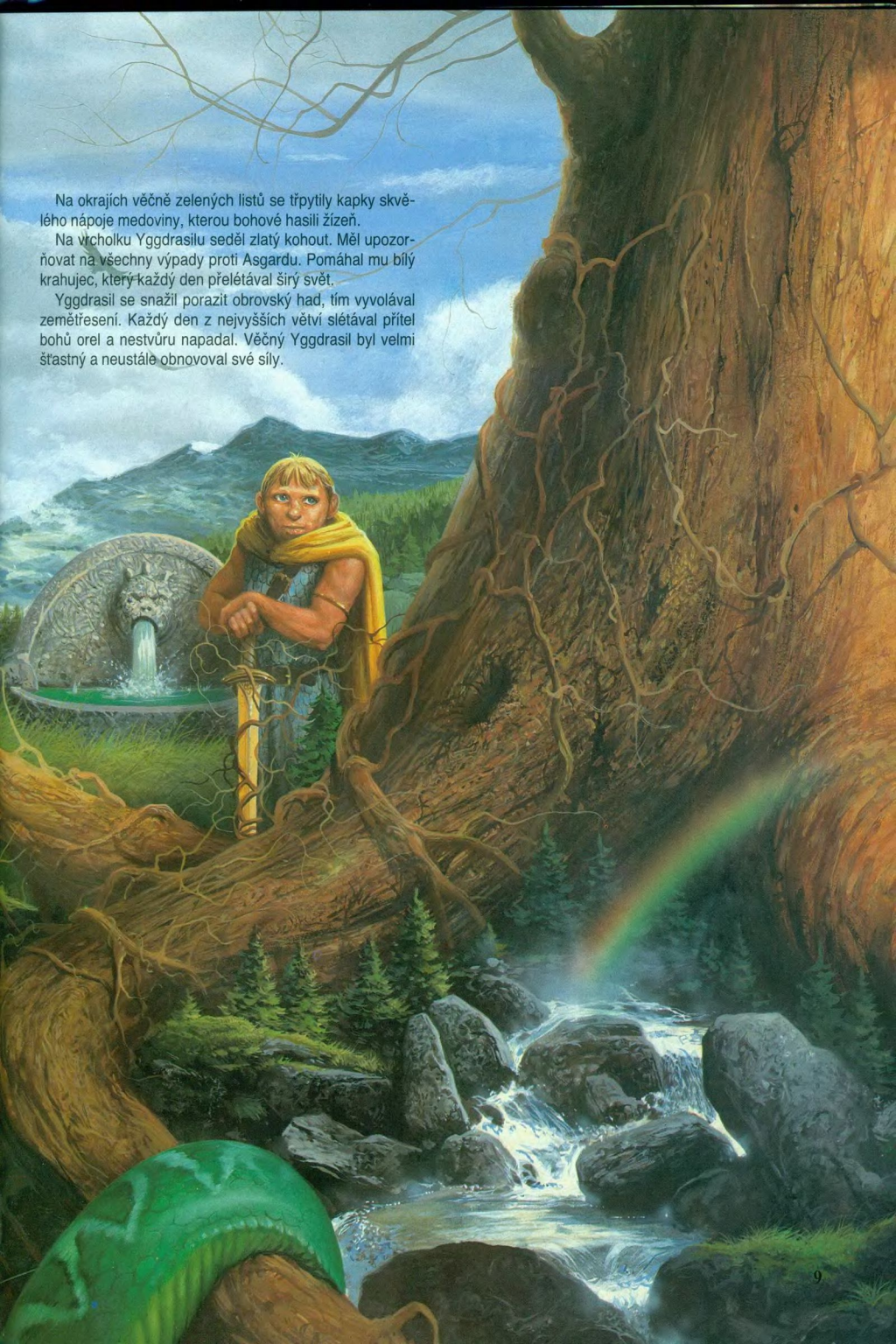
Třetí kořen vedl do Niflheimu, světa zemřelých, nad kterým bděla bohyně Hel. Polovinu tváře měla tak tmavou jako temnoty kolem. Pramenily zde všechny řeky, tekoucí do moře.

Orel a had

Ohromný kmen Yggdrasilu se tyčil uprostřed světa obklopeného temným oceánem, ztrácejícím se za obzorem v závrtných hlubinách. Odin někdy přivazoval svého koně Sleipnira, rychlejšího než vítr, ke kmeni Yggdrasilu, protože to byl jediný strom schopný udržet bujného hřebce. Ve větvích žila podivná zvířata. Malá veverka Ratatosk, rychlá jako blesk, předávala poselství mezi bohy a podzemním světem.

Na okrajích věčně zelených listů se třpytily kapky skvělého nápoje medoviny, kterou bohové hasili žízeň.

Na vrcholku Yggdrasilu seděl zlatý kohout. Měl upozorňovat na všechny výpady proti Asgardu. Pomáhal mu bílý krahujec, který každý den přelétával širý svět.

Yggdrasil se snažil porazit obrovský had, tím vyvolával zemětřesení. Každý den z nejvyšších větví slétával přítel bohů orel a nestvůru napadal. Věčný Yggdrasil byl velmi šťastný a neustále obnovoval své síly.

Aegirův palác

Toho dne se Ran Uchvatitelka schovala u černého útesu na nebezpečné lodní cestě v blízkosti islandského mysu. Ráda uléhala do proudu, ukryvala se do lesklé pěny a neviditelná se vozila na hřebenech vln. V ruce měla obrovskou síť a čekala na svou oběť.

Po několika hodinách čekání se začala pomalu, jakoby váhavě přibližovat vikingská loď. Z ledových zemí Grónska se vracel Erik a jeho společníci, zkrehlí a vyčerpaní týdenní bouří. V mlze a slabém světle rozedávajícího se dne se Erik orientoval jen naslepo. Nebyla to jeho první cesta ve studených vodách, a proto se měl na pozor. Když byl ještě malý chlapec, učil ho jeho otec Harald Zrzavá brada řídit loď. Naučil ho také vysvětlovat si let ptáků, měnící se barvu vody a oblohy a tisíce dalších znaků, které mu umožňovaly vyhnout se největším nástrahám. Otec ho varoval hlavně před Ran Uchvatitelkou a jejími devíti dcerami, bohyněmi vln, které se neustále plaví po moři a potápějí opuštěné lodě.

Ve chvíli, kdy Erik mysl na Ran Uchvatitelku, vytvořila Ran obrovskou běsnící vlnu, která odhodila loď až k útesu. Ohromný praskot nasvědčoval tomu, že příď lodi najela na skaliska. Zpěněná voda se řinula do lodí. Ran s úsměvem na rtech držela svou síť a chytala posádku, aby ji stáhla do hlubin oceánu. Nepočítala však s Erikovou ostražitostí. Mladý kapitán byl silným nárazem nejprve zaskočen, ale ihned se vzchopil. Byla to otázka života či smrti. Všichni to pochopili. Erik překřičel hluk větru a vydával přesné a promyšlené příkazy.

Část posádky odrážela loď od skalisek dlouhými háky z jasanového dřeva. Mezitím se ostatní Vikingové vrhli s prkny, náradím a koudelí na trhlínu, aby zacelili díru. Posádka pak zoufale veslovala a loď se pomalu vzdalovala od nebezpečného místa.

Ran, rozzařená, že jí uniklo vítězství, změnila taktiku. Jejich devět dcer obklopilo loď, tančily a zpívaly, až se moře zmítalo na všechny strany. Erik křičel na své muže, aby se střezili odpovídat jim a vůbec se na ně podívat. Byli by okouzleni jejich krásou a nezadržitelně zataženi do hlubin. Zavřeli proto oči a hlasitým zpěvem přehlušili lákání dívek. Opřeli se rázně do vesel a zůstali lhostejní veškerým svodům. Ran a její dcery byly dotčeny, že jim tak statní a drsní muži nevěnovali ani pohled, a vrátily se s prázdnou.

Mohutným tempem se potopily do podmořského paláce jejich otce obra Aegira. Diskutoval s bohem moře Njordem a na jedno ucho roztržitě poslouchal vyprávění své ženy Ran. Král byl pyšný na své dcery a jednu po druhé je představil Njordovi, jenž hned ocenil jejich krásu.

Pak se dal obr s bohem znovu do řeči. Njord si opět stě-
žoval na svou ženu Skadi. Vysvětlil Aegirovi, že ho přišel
raději navštívit sám, protože Skadi nesnáší oceán, což je pro
boha moře zvlášť nepříjemné. Tato rozepře trvá už několik
let. Skadi tvrdí, že nemůže spát na Njordově lodi kvůli křiku
racků. Njord naopak nesnáší pevnou zemi, má hrůzu z vytí
obrovských bílých vlků, kteří straší v horách, kde by rada
žila jeho žena. Tak museli oba manželé udělat dohodu.
Njord žil část roku na oceáne svobodně se svými přáteli
a racky. V zimě se Skadi procházela sama obrovskými sně-
hovými dálavami.

Hlubinný had

Erik a jeho muži byli šťastni, že unikli Ran Uchvatitelce, a vypluli na širé moře. Museli ještě čelit špatnému počasí, ale bylo podstatné, že je bohyně s devíti dcerami přestala pronásledovat. Když se vlny uklidnily, slabé paprsky slunce začaly pronikat přes mraky. Trochu námořníky vzpružily a umožnily jim lépe se orientovat.

Za několik dní dopluli k pustému ostrovu, kde si dopřáli krátký oddech. Ve stínu vysokých útesů v hloubi malé zátoky sbírali mušle, jedli tulení maso a hlavně se ohřívali u jasného ohně, který neustále udržovali.

Dělali plány na zpáteční cestu a přitom vyprázdňili poslední sudy piva. Když půjde všechno dobře, doplují do Norska ještě před úplňkem. Na cestě se však objevila strašná překážka. Nikdo o tom nechtěl začít otevřeně mluvit, ale neurčitá úzkost vzrůstala. Jestli pak potkají hlubinného hada.

Erik si myslel, že určitě, protože tělo této obludy, skryté na dně oceánu, bylo tak dlouhé, že obepjalo celou zemi. Erik si představoval zemi kulatou a plochou jako talíř. Všude kolem tohoto talíře se rozprostíral bouřlivý oceán. Erik a jeho muži se vracejí z Grónska, z konce světa. Mladý kapitán z toho vyvodil, že nutně musí plout nad tělem hada. Bude přišera spát nebo bude rozzuřená? To byl celý problém...

Jednoho rána využili příznivého větru a vypluli na moře. Rázně se opírali do vesel, ale ze strachu, že je mořští bohové odhalí, mluvili potichu. Všichni se obávali téhož.

Po několika hodinách plavby se krátce na obzoru objevila bublající pěna. Pak zmizela a oceán byl znovu klidný.

„Určitě to byl předud...“ mumlal si Erik. Za několik minut se to znovu opakovalo. Na palubě vzrostl neklid a rozhostilo se tíživé mlčení. Had musí být někde tady, stočený pod zelenou vodou, schovaný mezi řasami nebo v útesech. Několik mužů tvrdilo, že už ho spatřili.

Náhle se na obzoru vzdulo moře. Strašně rozčilený had z Midgardu se vynořil. Bylo nemožné se mu vyhnout.

Byl ještě daleko a Erik si myslel, že se uklidní. Vzpomněl si na řešení, které ho naučil otec. Točit se na místě a čekat, dokud obluda neusne a nebo se alespoň neutíší, a pak rychle přes ni přeplovat, aby se neprobudila. Erik měl v úmyslu změnit směr, když se najednou před lodí vztyčila obrovská hradba z vody a šupin. Bylo pozdě na to použít lest, obluda bez výstrahy hrnula vlny přímo před nimi. Ještě několik set metrů a rozdrtí loď.

Erik příkazoval držet směr a proniknout, ať to stojí, jinak je čeká smrt. Loď byla nadzdvižená jako stéblo slámy, kymácela se na všechny strany a pak těžce znovu dopadla na vodu, našťastí z druhé strany šupinatého těla. Vikingové veslovali ze všech sil, protože je běsnící víry a vlny mohly pohltnout.

Naštěstí bůh Njord, který je měl velmi rád, spatřil, že jsou v nesnázích. Nechal dout na pomoc příznivý vítr a hnal je ke břehům. Postupně se dostali z nebezpečného místa.

Poté se konečně vrátili do své vesnice, dobře ukryté v hloubi zátoky. Celé rodiny, mladí i staří, se shromáždily a čekaly na ně. Erik skončil svou druhou plavbu přes Velký oceán. Byl hoden svého otce i svého lidu.

Ten večer všichni uspořádali obrovskou hostinu.

---

*Přežije Erik
a jeho muži útok hlubinného hada
na jejich loď?*

Lest na Fenrira

O brovský vlk Fenrir už podruhé přetřhl pouta jenom tím, že se protahoval, a rozbil těžké ocelové články řetězu, jako by to byl pouhý provázek.

„Čím bychom pevně připoutali takovou silnou obludu?“ Bohové bezradně uvažovali, jak by spoutali svého protivníka, ale žádné řešení nenašli. Bylo to však již neodkladné, protože proroctví je varovalo. Fenrir se připravuje k útoku. Musí ho tedy zneškodnit, aby nemohl zaútočit.

Jeden z bohů navrhl zajít za trpasličími kováři, kteří znají tajemství všech kovů. Jak řekl, tak udělali. Odešli společně za trpaslíky a přednesli jim svůj problém. Požádali je, aby vyrobili tak pevné pouto, že je žádný obr nepřetřhne. Trpaslíci nejprve vymysleli obrovský řetěz, silnější a delší než ty, které dosud ukovali. Byl by však strašně těžký a obtížně by se s ním zacházelo.

„Přijďte později! Budeme o tom přemýšlet.“ řekl nejstarší z trpaslíků. Několik měsíců se trpaslíci radili a pak v tajnosti pracovali. Jednoho dne přinesli bohům výsledek svého úsilí, pružnou a hedvábnou stuhu. Byla lehká a třpytivá, vypadala spíše jako látka pro dámu než pouto pro strašného Fenrira.

Bohové si nejprve mysleli, že je to legrace, a chtěli vidět opravdová pouta. Trpaslíci je však vyzvali, aby stuhu přetřhli. Ódin zatáhl jako první. Bezvýsledně! Zkusil to Thor. A nic! Ze vzteku, že neuspěli, každý zatáhl za jeden konec. I přes ohromnou sílu stuhu vydržela. Tyr do ní začal sekat svým mečem, jiný bůh sekyrou. Marně!

Nejstarší trpaslík byl sice málomluvný, ale část tajemství jim prozradil. „Použili jsme šest složek v poměru, který známe jenom my. Medvědí šlachy, ptačí sliny, horské kořínky, kočičí mňoukání, ženský vous a rybí dech.“

Bohům tato odpověď stačila a už se na nic nevyptávali. Musí ještě přesvědčit Fenrira, aby se touto hedvábnou stuhou nechal spoutat.

Bohové stuhu s milým úsměvem ukázali Fenrirovi a vyzvali ho na soutěž, zda ji dokáže přetřhnout. Od té doby, co chtěli Fenrira už několikrát zneškodnit, měl se na pozoru. Stuha mu nepřípadala nijak nebezpečná. Nestáčílo mu však, co říkají bohové, chtěl, aby mu jeden z nich strčil ruku do tlamy, zatímco bude zkouška trvat.

Bohové se začali ošívát. Nikdo z nich nechtěl podstoupit takové nebezpečí. Jenom Tyr se oddělil od skupiny bohů a beze slova vložil svou ruku do nestvůří tlamy.

Bohové spoutali Fenrira pevně, nekladl žádný odpor. Pak se pokusil vzepřít, čím dál tím silněji, ale nic! Byl uvězněn v obyčejné stuze! Bohové se chechtali a byli šťastní, že se jim podařilo nepříteli obelstít. Jen Tyr se nesmál a měl proč! Rozzuřený Fenrir pochopil, že se nevyprostí, strašně se rozcítil a naráz piekousl svými ostrými zuby bohovu ruku.

Bůh zblednul bolestí. Bohyně mu přiložila na ránu kouzelný balzám, ale Tyr, odvázný a přímý bůh, zůstal už navěky jednoruký.

---

*Jenom stuha z medvědí šlachy
a ptačí sliny mohla spoutat
vlka Fenrira.*

Andvariho prsten

Loki byl považován za pána ohně, ale nebyl jako ostatní bozi. Žil neustále mezi nimi a všechny je navštěvoval. Velmi se přátelil s Odinem, k němuž se často chodil radit (ne vždycky dobře) a s Thorem, kterému prováděl pěkné kousky. Loki měl schopnost vidět, aniž byl sám viděn, a uměl se ve chvílce přeměnit, což mu umožňovalo nacházet se tam, kde nebyl očekávan.

Ve skutečnosti hrál Loki dvojí hru. Říkal o sobě, že je přítel bohů, ale v duchu chtěl zničit jejich království. S tímto cílem velmi často zaséval neshody. Byl inteligentní, upovídaný, trochu úzkostlivý, dařilo se mu to dobře.

Loki měl také kouzelné boty, které mu umožňovaly přemístit se kamkoli na světě. Často chodil k obrům, s nimiž byl spřízněn, ale neopovrhoval navštívit i trpaslíky.

Jednou, když s Odinem trávil den u vodopádu, hodil kamenem na vydru a zabil ji. Vydra však nebyla obyčejné zvíře. Byl to převlečený trpaslík. Loki se dopustil zločinu. Hned poznal, že oběť měla za otce mocného kouzelníka a trpasličí kováři byli její bratři. Všichni se rozzuřené shromáždili, popadli Odinův meč a Lokiho boty a za tento zločin žádali náhradu.

Loki nespáchal tento čin zcela záměrně, ale trpasličí rodina požadovala velké množství zlata výměnou za kouzelné boty a meč. Odin, rozmrzelý touto záležitostí, poslal Lokiho do země černých skřítků pro výkupné.

Sotva Loki do těchto podivných míst dorazil, měl velký

hlad, a tak si chytil lososa s duhově zbarvenými šupinami. Nebyl to však obyčejný losos, ale trpaslík. Jmenoval se Andvari a přeměnil se v lososa, aby mohl lépe plavat v řece.

Andvari byl zručný kovář a zlověstný Loki hned pochopil, co by z tohoto polapení mohl vytěžít. Za to, že trpaslíka pustí, požadoval jeho zlato. Andvari musel za této nepříznivé situace souhlasit. Zavedl Lokiho k sobě a pod nátlakem rozložil veškeré své zlato na zem. Všechno, nebo téměř všechno! Nenápadně totiž schoval vzácný kouzelný prsten. Loki si toho všiml a silou ho vyrval z Andvariho rukou. Rozzuřený a ponížžený trpaslík zvolal, že je zlatý prsten prokletý. Tomu, kdo ho vlastní, přinese neštěstí.

Loki mu odpověděl úšklebkem a odešel za Odinem, který ho už netrpělivě očekával. Prokletí ho neznepokojovalo, neboť si prsten nechtěl nechat. Celé výkupné, včetně prokletého prstenu, předal kouzelníkovi. Vzal si své boty, Odin svůj meč a společně odešli.

A skutečně, za nějaký čas poklad vyvolal v kouzelníkové rodině neshody. Všichni chtěli poklad vlastnit a strašně se hádali. Nevěděli, že se řítí do záhuby. Po dlouhých hádkách se jeden z bratrů Fafnir pokladu zmocnil. Uschoval ho někde v liduprázdné a zpustošené krajině, bičované větry. Přeměnil se v draka, aby odradil náhodné pocestné, a ve dne v noci poklad obezřetně střežil.

Jednou se mu však do cesty postaví mladý bojovník. Věděl to...

„Tento zlatý prsten
bude prokletí!“ vykřikl Andvari
za Lokim.

ANDVARIHO PRSTEN

Sigurd a Brunhilda

Když valkýry doprovázely Odina, přelétávaly zemi na bájných koních. Byly hrůzostrašné, skrývaly se ve velkých bouřkových mračích a určovaly vítěznou stranu. Po bitvách bývaly krásné a roztomilé. Po světě se nenápadně pohybovaly pomocí křídel z labutího peří.

Jednou se valkýry koupaly v průzračné řece. Aby se jim lépe plavalo, odložily svá křídla ke stromu. Jel kolem král, Odínův nepřítel, a křídla zcizil. Přinutil valkýry, aby bojovaly na jeho straně, protože se bez svých křídel staly pouhými otrokyněmi. Odín byl rozrušen, když viděl, jak král vítězí a mění osudy bitev, a nakonec odhalil, jakou úlohu hrály jeho valkýry v několika porážkách.

Odín se rozhodl potrestat nejkrásnější z valkýř Brunhildu, která byla za tuto nedbalost odpovědná. Bodnul ji kouzelným mečem. Účinkem kouzla usnula uprostřed ohnivého kruhu. Kolem ní neustále tancovaly plameny. Na

dlouho, možná navždy ji oddělil na vrcholku pusté hory od ostatního světa, protože jen mimořádně zdatný bojovník se odváží překonat obrovský žár a osvobodit ji.

Toho večera se Sigmund a jeho válečníci sešli jako obvykle v prázdném oválném sále, v jehož středu se tyčil strom. Najednou dovnitř nepozorovaně vstoupil neznámý člověk. Byl oblečen do širokého pláště, do čela naražený plstěný klobouk. Měl neklidnou chůzi a v ruce držel třpytivý meč. Nikoho nepozdravil. Rozhostilo se tíživé ticho. Přiblížil se o několik kroků a pak rychlým pohybem zarazil meč až po rukojeť do kmene stromu. „Tento meč bude patřit tomu, kdo se ho zmocní!“ prohlásil hlubokým hlasem. Nedal ani čas na odpověď a zmizel.

Všichni bojovníci přispěchali a jeden po druhém se opřeli o meč. Marně! Pouze Sigmundovi se podařilo meč vytáhnout. Od té doby se stal v boji neprekonatelný a šel od vítězství k vítězství. O několik let později se před ním opět

---

*Bujný Sigurdův kůň
se postavil na zadní a pak se vrhl
cvalem přímo do ohně.*

---

zjevil neznámý ve velkém klobouku a plášti. Měl jenom obyčejné kopí a vyzval ho na souboj. Při prvním nárazu o kopí vyšlehl strašlivý blesk a se meč rozbil. Ještě než Sigmund podlehl svému zranění, dozvěděl se jméno svého protivníka. Byl jím sám Odin.

Za několik měsíců se v opuštěném kraji narodilo dítě. Jeden trpasličí kovář ho našel a vychoval. Z chlapce se stal udatný mladý muž. Jmenoval se Sigurd a trpaslík mu jednou řekl, že je Sigmundovým synem. Předal mu rozbitý meč, který patřil jeho otci. Trpaslík na své kovadlině zbraň opravil a mladému Sigurdovi se podařil první hrdinský čin. Přemohl strašného draka Fafnira, který hlídal Andvariho zlato. Zmocnil se tak pokladu a prokletého prstenu. Vsedl na svého bujného koně a veden ptáky dojel k hoře, obklopené plameny. Jeho druh váhal, stavěl se na zadní, ale pak se vrhl cvalem přímo do ohně.

Už si mysleli, že v tomto pekle zemřou, ale s ožehnutým oblečením, chlupy i vlasy se dostali na druhou stranu. K velkému údivu objevil Sigurd krásnou spící dívku. Byl okouzlen Brunhildinou krásou a políbil ji na ústa. Lehký, téměř neznatelný povzdech oživil její tělo. Po mírném záchvěvu otevřela oči a oživila. Plameny hned začaly slábnout.

Sigurd a Brunhilda se do sebe zamilovali a nějaký čas spolu šťastně žili. Prokletý prsten přesto vykonal své. Tragický osud je rozdělil, ale budou se již navždy milovat.

Čtyři krátké příběhy

Fenrirovi synové

Toho rána mladý Bjorn znepokojeně pozoroval oblohu. Spatřil dva ohromné mraky ve tvaru černých vlků, jak chtějí sežrat slunce a měsíc. Bjorn, jako všichni Vikingové, věděl, že je to špatné znamení. Večer před spaním slyšel, že se poté, co bohové zajali Fenrira, narodila vlčata. Byli to synové Fenrira a bohyně. Stali se z nich dospělí zuřiví a odvážní vlci, kteří neúnavně bloumali oblohou a pronásledovali hvězdy.

V jednu chvíli si Bjorn myslel, že vlčí mrak pohltní slunce do své tlamy a navždy ho spolkne. Strašně se bál, protože by slunce zešedlo jako v místech, kde je věčná zima, a naplnilo se vířícím sněhem. Byla by to všeobecná katastrofa!

Naštěstí kolem poledne slunce zrychlilo svůj běh. Vzda-lovalo se od velkého černého vlka a neustále svítilo. Ukli-dněný Bjorn pokračoval v cestě.

Aegirův kotlík

V Aegirově podmořském paláci nebylo možné zažehnout oheň a posvítit si. Zlato z vraků lodí však vydávalo třpytivé světlo. V pokladech, které Aegir vlastnil, byl kouzelný kotlík, v němž zhotovil báječný nápoj pro bohy. Nápoj z piva a medoviny byl namíchaný podle tajného receptu a rychle uklidňoval všechny hodovníky. Uváděl do mírné otupělosti.

Bohové k Aegirovi chodili rádi, protože zde byli vždy dobře přijati. Thor a Odin se těchto hostin pravidelně účastnili. Zpívalo se a vyprávěly příběhy, dokud všichni neusnuli hlubokým spánkem.

Njordovy nohy

Obryně Skadi se pevně rozhodla pomstít smrt svého otce, zabitého v boji s bohy. Vzala si přilbu a zbraně a došla k obydlí bohů. Bohové chtěli předejít nové válce, nabídli jí proto náhradu. Může si mezi nimi vybrat ženicha. Při výběru však smí vidět pouze jejich nohy. Bohové se tedy shromáždili za zástěnou, zpoza níž jim včínávaly pouze nohy. Skadi neváhala a vybrala si toho, kdo měl nohy nejhezčí. Jako mnoho žen snila o tom provdat se za hezkého a milého Baldera.

Jaké bylo její zklamání, když zjistila, že ukázala na starého Njorda, boha moře. Skadi a Njord se vzali, ale zbytek života strávili v hádkách.

Velký jedlík

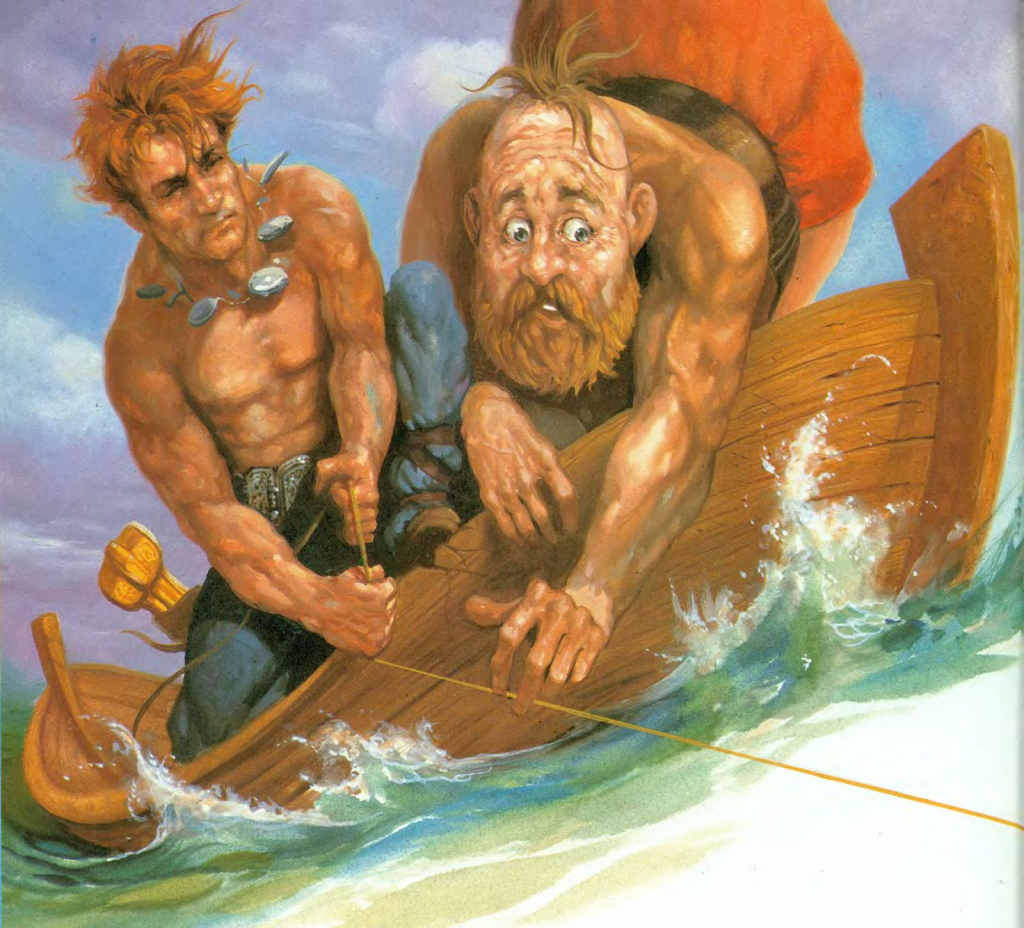
Na cestě do země obrů ohně se Loki a Thor zastavili u jednoho kouzelníka. Loki se vsadil, že vykoná hrdinský čin. Chtěl se stát největším jedlíkem na světě. Kouzelník proti němu postavil obra Logiho. Přinesli jim obrovskou mísu plnou jídla a oba protivníci se usadili každý z jedné strany. Zpočátku obr jedl pomaleji než Loki, ale nakonec všechno polykal čím dál tím rychleji, snědl i kosti a část mysy. Loki prohrál, protože zapomněl, že Logi zosobňuje plameny, jejichž žravost vzrůstá tím, jak jsou živeny.

---

*Fenrirovi synové
v podobě dvou vlčích mraků
bloumali po nebi
a pronásledovali hvězdy.*

Thor a hlubinný had

Od svého dětství Thor zuřivě nenáviděl veškeré nestvůry, zvláště obrovského hada, který se skrýval na dně oceánu. Tělo tohoto strašlivého hada, pokryté šupinami, obepínalo celou zemi a mnoho lodí už kvůli němu ztroskotalo. Zřídka kdy se objevoval během dne, ale jen se v hlubině trochu pohnul, vyvolal bouřlivé vlnobití.

Mladík Thor se rozhodl škodlivého tvora, který měl na svědomí životy tisíců námořníků, zneškodnit. S tímto odhodláním odešel na kraj světa, kam se lidé i bohové těžko dostávají. Žije zde národ obřích rybářů, kteří znají dobře hadovy zvyky. Po dlouhém dohadování se jeden z obřů zvaný Hymir uvolil vzít Thora na loďku. Avšak pochyboval o něm a nedůvěřoval mu, protože mu mladý muž připadal dost slabý.

Thor se nenechal odradit a zeptal se, jakou návnadu si má na tento neobvyklý lov připravit. Když mu Hymir nechtěl odpovědět, Thor se už dál nevyptával. Zmocnil se bohova vola, naráz mu odřízl hlavu a vzal si ji do loďky.

Hymir byl poděšen vyhlídkou, že se setká s obloudou, nevěřil loveckým schopnostem mladého muže. Nicméně mu ukázal místo, kde často voda vře a kde se hlubinný had rád prochází. Thor se bez zvláštního úsilí opřel do vesele a doplnul na určené místo. Na obrovský kovový hák, připravený na pevném laně, nasadil volskou hlavu. Návnadu vhořil do vody a trpělivě čekal jako nějaký rybář s udicí.

Obr byl vyděšený z toho, co se bude dít, a chtěl se hned vrátit do přístavu. Thor však o tom nechtěl nic slyšet. Najednou se lano napjalo a kolem loďky, která tančila jako splávek, se začaly tvořit vzdouvající se vlny. Thor zůstal

klidný, mocně zatahl za udicí a z vody se vynořila strašlivá hlava. Tak strašná, že se na ni obr neodvážil ani podívat. Thor se z krásného úlovku radoval a napjal všechny svaly. Ještě nebyl dospělý, ale už měl obrovskou sílu. Had s hákem zaseknutým do jazyka pochopil, co ho ohrožuje. Svinul své tělo kolem podmořských skalisek a zatahl. Thor stál v loďce a myslel si, že se mu paže roztrhnou. Obě dlaně, bolestivě poraněné od lana, se už dotýkaly okraje loďky. V tu chvíli se ozval ohromný praskot. Thorovy nohy, zapřené vší silou, uklouzly po dně.

Přesto Thor držel odpornou netvorovu hlavu nad vodou. Had slábl, chrлил proudy jedu a z krvavých očí mu šlehal strašlivé blesky. Byl tak ohavný, že Hymir drkotající zubama v rohu loďky zpanikařil. Obr myslel jen na svou záchranu, zmocnil se sekery a jednou ranou lano přetal. Thor upadl nazad a ve vzteku jenom spatřil, jak had zmizel rychle ve vodě.

Thor se strašlivě rozčílil a začal trestat zbabělého obra, který ho připravil o první hrdinský čin. I přes svou malou postavu obra tloukl rázně a pak ho nechal v loďce, unášené proudem. Aby se uklidnil, vrátil se na zem po mořském dně pěšky.

Několik měsíců si oblundný had léčil rány na tajném místě v největších hlubinách oceánu. V životě se tak nebál a byl rozhodnut nenechat se už nikdy vlákat do tak strašné léčky. Běda Vikingům! Ještě dlouho bude strašit v oceánu a potápět lodě.

Thorův kočár

Blížila se bouře. Chvění jasanových listů, těžký vzduch, který se obtížně dýchal, a hlavně tlumené burácení. Viking Farald znal velmi dobře tato znamení, neměl nejmenší pochybnosti. Zakřičel hned na svého mladého syna: „Bjorne! Thor přijíždí! Slyším ho. Zaveď rychle zvířata do úkrytu.“

Bjorn pochopil. Na inkoustově zbarveném nebi uhaněl tryskem po nebeské dráze Thorův kočár. Rachot se neustále zvětšoval. Byl to určitě on, bůh hromu, syn Odina a Země, stejně bojovný jako jeho otec. Ve velmi špatné náladě Thor brázdil nebesa sem a tam ve svém kočáru, taženém dvěma bájnými kozly. Kudy projel, tam vypukla strašlivá bouře. Bjorn měl jen čas ukřít se do stáje. Celý se třásl vedle svých koní, přitisknutých jeden ke druhému, a nezbyvalo mu než doufat, že se bůh v jejich kraji nezdrží dlouho.

Thor byl zrzavý obr s bujným plnovousem a neustále se potýkal se svými odvěkými nepřáteli, obry a nestvůrami, ale zřídka s lidmi. Nebyl zlý, k ženám a dětem, které ochraňoval, se choval spíše přívětivě. Bjorn to věděl, ale od otce se naučil, že bůh hromu může být i nebezpečný, aniž by chtěl. Ovládal totiž blesk a vyvolával tornáda. Jeho hromový hlas, silnější než bouře, a burácivý smích už ochromily mnohé. Pouze šibalský Loki se jím nenechal zastrašit a často mu prováděl pěkné kousky.

Podle většiny Vikingů neměl obr žádné ctnosti. Oženil se s bohyní Sif se zlatými vlasy, ale byl milovníkem žen a lehece se zamilovával do jiných bohů, jako například do krásné Frey. Rád sedával u stolu a měl silnou náklonnost k pití, hlavně k pivu. Podobně jako jeho otec Odin, velmi rád se pouštěl do nejtěžších bojů. V takovém případě si upevnil kouzelný pás, jehož obrovská přezka zdvojnásobovala jeho sílu, a vzal si strašlivou zbraň. Zázračné kladivo, které uko-

val trpaslík Sindri. Mohl s ním kdykoli hodit pravou rukou oblečenou do kovové rukavice. Kladivo přeletělo celou oblohu rychlostí blesku a zasáhlo protivníka. Pak se poslušně do jeho ruky vrátilo. Thor ho hned mohl vyslat na jiného nepřítele. Taková zbraň mohla rozhodovat o osudech mnoha bitev a všichni obři i netvoři, v jakémkoli množství, se ho obávali.

Jako většina bohů bydlel Thor v Asgardu, ovšem ve zvláštním paláci s mnoha sály. Rád zval přátele na nekončnou a bujarou hostinu. Thor často odjížděl z Asgardu a cestoval po světě. Rád se za někoho převlékal, aby nebyl k poznání. A tak navštěvoval lidi nebo jiné bohy. Od přírody byl dobrý a upřímný, před Lokim se však neměl na pozoru.

Jednou za letní noci Loki využil toho, že Sif spí, a ukradl jí bohaté blondaté vlasy. Ráno Thora probudily výkřiky a pláč jeho holohlavé ženy. Ihned pochopil, odkud mohla tato kouzla pocházet, a třásl s Lokim jako se švestkou, aby se přiznal a napravil svůj čin. Nebylo možné, aby Sif hned narostly nové vlasy, potřebovaly několik let, aby dosáhly své délky a lesku.

Loki dostal nápad jít se poradit do země trpasličích kovářů. Po dlouhém dohadování dosáhl toho, že trpaslíci vyrobí za jednu noc nádherné zlaté vlasy. Když je druhý den přinesl Sif, hned usušila své slzy. Byla pyšná, že bude mít vlasy mnohem poddajnější, jemnější a hedvábnější než ostatní ženy na světě. Tento zázrak vyvolal mezi bohyněmi touhy i žárlivost, ale usmířil Lokiho s bohem hromu.

Největší Thorovi nepřítelé byli obři ze země Thurů, s nimiž se často potýkal, a obludná zvířata jako vlk Fenrir. Thor se už od mládí zaměřil na obrovského hlubinného hada a snažil se ho vypudit pryč z oceánu.

Thor a král obrů

Bez svého kouzelného kladiva Thor nebyl skutečně tím, čím byl. Jednou večer po hojném, možná příliš zapíjeném jídle Thor a jeho společníci upadli do hlubokého spánku. Mezitím se neznámý návštěvník dostal do paláce, tajně se zmocnil vzácného kladiva a nepozorovaně zmizel.

Ráno, když bohové toto záhadné zmizení zjistili, nastal rozruch. Thor se hrozivě, ale zbytečně rozcílil. Bylo rozhodnuto pověřit prohnaného Lokiho pátráním. Loki si pod záminkou, že se bude rychle přemísťovat, půjčil od bohyně Frey křídla z labutího peří. Ve skutečnosti je moc nepotřeboval, protože se mohl se svými kouzelnými botami dostat všude, ale chtěl se bez námahy dopravit do nejvzdálenějších míst. Dozvěděl se, že kladivo asi ukradl Thrym, král obrů. Aby si to ověřil, létal tak dlouho nad rozlehlým lesem, až nakonec krále spatřil. Seděl na pahorku jako na nějaké skále a splétal obojek pro své strašlivé psy. Thrym bez průtahů doznal, že kouzelné kladivo ukradl, a ještě dodal, že ho pečlivě ukryl osm stop pod zemí. I když to byl hrubíán, předložil jim smělý návrh. Vráť kladivo, pokud dostane výměnou krásnou ženu — samu bohyni Freyu.

Loki byl zděšen, protože Freya, dcera boha oceánů, by k tomu nikdy nesvolila. Po bohyni lásky, nádherné a hrdé ženě, která se často odívala jen do náhrdelníku, prahli nejmocnější bohové a pro její krásu ji obdivovali všichni muži.

Jak se dalo předpokládat, rozhořčila se tak, že se málem zadusila a přetrhla svůj zlatý náhrdelník. Rázně odmítla žít po boku tvora tak odporného jako Thrym. Thor byl vzteky bez sebe a chtěl zničit zemi obrů. Loki uklidňoval jeho vzplanutí a připomínal mu, že bez svého kouzelného kla-

diva sotva své protivníky přemůže. Thor to uznal.

Loki a bůh Heimdall mu doporučili uchýlit se spíše ke lsti. Podařilo se jim nikoli bez nesnázi přesvědčit Thora, aby se převlékl za ženu a odešel místo Frey na určenou schůzku s obry. Thor se bál zesměšnění, ale uvolil se, když mu Loki slíbil, že ho také doprovodí v převlečení za ženu. Thorovi se to příliš nezamlouvalo, ale nakonec se k této komedii propůjčil a ozdobil se manželčinými šperky. Vzal si lehký závoj, čelenku, vycpal si hruď a pečlivě natáhl látku, aby trochu skryl svá široká ramena. Byla to obyčejná léčka, ale jak byli Thrym a jeho muži nebezpeční, tak byli hloupi.

Thor zapráhl své posvátné kozly, Loki řídil a společně odjeli do království obrů. Po dlouhé cestě předstoupili před Thryma a jeho obhroublou společnost. Krátce se seznámili a na přivítanou jim obři nabídli něco k jídlu. Vyhladovělý Thor zapomněl na svou úlohu nevěsty a jedl jako obvykle. Zhltl celého vola, osm lososů, veškeré zákusky a vše zapil třemi sudy medoviny. Thrym se nad tím podivil. „Nikdy jsem neviděl mladou ženu s tak ostrými zuby a s tak děsivou chutí k jídlu!“ zahřměl nedůvěřivě.

Thor se hned vzpamatoval a změněným hlasem odpověděl: „Freya nejedla už týden, chtěla tolik vidět Thrymův palác!“

Obř byl polichocen a nahnul se, aby svou snoubenku políbil. Udělal však hned krok zpátky před Thorovým zdrčujícím pohledem. Nevěsta ještě před jakýmkoli důvěrností žádala, aby si vyměnili dárky. Thrym už s tím chtěl skoncovat, a tak před shromážděním vytáhl kouzelné kladivo. Thor rychlostí blesku strhl závoj, uchopil zbraň, zneškodnil všechny obry a zbouřil palác. Pak bez meškání odjel za skutečnou Freydu.

---

*Thor se v převlečení
a ozdoben nevěstíniými šperky
dostavil k Thrymovi.*

Thor, kouzelník a převozník

Za jedné tmavé noci se Thor a Loki dostali do hloubi neznámého lesa. Byl tak rozsáhlý, že se na sklunku dne museli uchýlit do podivné chýše. Vypadala jako jeskyně, do níž ústilo pět menších chodeb. Všude panovala tma, že ani neviděli její obrysy, ale neměli na výběr. Kolem plůcnici je probudilo strašlivé burácení. Ráno Thor s těžkou hlavou zjistil, že je východ z jeskyně zahrazen hradbou z kůže. Vynaložil všechny své síly a cestu se mu podařilo prorazit. Pochopil, že hradba byla jen cíp kabátu jakéhosi obra. Ten spal jako zabítý a chrápal, což vyvolalo ono strašlivé burácení, které je probudilo. Thor se rozhlédl po úkrytu a rázem pochopil. Schovali se do obrovsky rukavice položené na zemi.

Thor, který se nikdy nikoho nebal, uchopil své kladivo a vši silou tloukl obra do hlavy. Obr si myslil, že ho obtěžuje nějaká moucha, probudil se a spatřil Thora a Lokiho. Po chvíli dohadování jim navrhl, že je zavede do podivuhodného zámku, uzavřeného těžkou mříží. Dostali se do obrovského sálu, kde na ně čekalo shromáždění obrů.

Nejvyšší obr se s Thorem několikrát vsadil. Musel vypít jedním douškem velký pohár piva. Thor vypil tolik piva, že by zaplnilo několik sudů, a přesto hladina v poháru klesla sotva o palec. Dále měl zvednout černou kočku, což vyvádělo jako snadný úkol, ale nemohl jí odlepit tlapy od země. Na závěr obr požadoval, aby Thor přemohl vetchou stařenu. Thor se jí zpočátku neodvážil ani dotknout, pak do ní strkal čim dál tím víc, ale nepodařilo se mu ji strhnout k zemi.

Rozčilen obhroublým smíchem obrů Thor zakřičel: „Co je to za čáry?!“ Obr se mu přiznal, že je kouzelník. „Pohár s pivem je spojen s mořem,“ vysvětloval. „Nemůžeš ho tedy nikdy vypít. A kočka byla převlečený hlubinný had. Není možné ho zvednout, protože obeplíná celou zemi!“

„A malá stařena v černém?“

„Ve skutečnosti je to staroba sama. A nad stářím nikdy nikdo neztvrdil!“

Thor si uvědomil, že byl oklamán, a namířil na obrovskou hlavu své kladivo. Ještě než kladivo stačilo dosáhnout svého cíle, kouzelník i zámek zmizeli. Thor musel uznat svou porážku. Protentokrát!

Na zpáteční cestě z této daleké a těžké výpravy se utrmácený Thor dostal na břeh zátoky. Chtl se rychle vrátit domů, ale v tomto místě bylo moře široké a sotva dohlédl na protější břeh. Nebylo možné zde přejít bez loďky a Thor neměl ani spřežení, ani své skvělé kozy. Neměl nic, co by ho odlišovalo od obyčejného vesničana. Už se chystal záliv obejít, když se objevil stařík na loďce. Určitě je to převozník!

„Hola, převozníku! Můžeš mě zavést na druhý břeh?“ křičel ze všech sil.

Muž, jehož tvář byla částečně zahalená do široké kapuce, mu sdělil, že se jmenuje Harbard. Hleděl na Thora nedůvěřivě. V rozedraném oděvu nevyypadal bůh příliš důvěryhodně. „Můžeš mi aspoň zaplatit?“

Thor si uvědomil, že u sebe nemá peníze, žádnou zbraň, ani nějakou cennou věc. Pouze zbytky jídla.

„Převež mě a rozdělím se s tebou o svou ovesnou kaši a sledě,“ navrhl nepřesvědčivě.

„Jseš tulák a ničema! Jdi si svou cestou!“ odpověděl mu Harbard podezřívavě.

„Jsem bůh Thor! Vracím se z výpravy do země obrů. Jestli mě převezes, štedře se ti později odměním!“

Muž nechtěl nic slyšet, ani když Thor vyjmenovával jména svých přátel bohů. Naopak, stále více tímto podivným pocestným pohrdal.

„Jseš jen zloděj koní! Jdi si tedy pěšky!“ řekl a rychle se s lodkou vzdaloval od břehu.

Thor se marně bránil, stařík už byl na širém moři. Ramena převozníka, který stále schovával svou tvář pod kapuci, se natrásala bláznivým smíchem. Jeho jediné oko jiskřilo škodolibostí, protože Harbard nebyl nikdo jiný než sám Odin.

Strážce duhy

Aby se bohové dostali lehce do svého království, dali vystavět Bifrost, stálov duhu, po níž se mohli dostat přímo ze země k hlavní bráně paláce. Po jediném oblouku.

Bohové také učinili opatření, aby se vyhnuli nečekaným útokům ze strany obrů nebo nestvůr, a tento vchod opevnili. Pro jistotu držel bůh Heimdall na vrcholku duhy ve dne v noci stráž.

Heimdall byl bůh světla, válečník statné postavy, velký a dobře stavěný krasavec. Zuby z ryziho zlata dodávaly jeho úsměvu zvláštní lesk. Měl protáhlý, silný meč, který zvlášť pro něho vyrobili trpasličí kováři, dlouhé kopí a kouzelný roh, jehož zvuk byl silnější než bouře a rozléhal se po celém světě. Mohl tak v případě útoku varovat ostatní bohy, kteří měli nepříjemný zvyk klidně se procházet po světě.

Loki znal Heimdalla dobře a často ho navštěvoval, protože zosnoval plány na zničení Asgardu. Heimdalla nenáviděl a považoval ho za svého úhlavního protivníka. Loki nemohl čelit tak chrabrému bojovníkovi přímo, proto mu prováděl pěkné kousky a dělal si z něho legraci, když k tomu byla nějaká příležitost. Snažil se ho také odlákat od Bifrostu. Často s Heimdalem hovořil. Vystupoval jako jeho přítel, ale neustále zdůrazňoval, že takový bojovník jako on tráví čas čekáním před obyčejnou branou.

Zrádně mu opakoval: „Zatímco trávíš celé dny na stráži, záda zmáčená prudkým deštěm, ostatní se baví, chodí na lov, zpívají a pijí.“ Loki se snažil postavit Heimdalla proti jeho přátelům. Bůh, vědom si svého důležitého úkolu, se nenechal ovlivnit. Byl tím unaven a někdy dotěrného Lokiho vyhodil. Ten se však za několik dní vrátil zpátky.

Naštěstí Asgard strážil také barevný kohout. Časem se Heimdall a kohout stali přáteli. Drželi spolu, protože jejich největším nepřítelem byla nuda. Duhu strážili dobře a neprodyšně uzavřená obrovská okovaná brána odrazovala každého vstupovat do Asgardu bez povolení.

Heimdall zřídka opouštěl své místo. Nicméně Loki byl neustále ve střehu, aby mu provedl nějaký kousek. Ukradl zlatý náhrdelník bohyně Frey a pak se převtěl v mohutného bílého tuleně a odešel uschovat svůj poklad ke vzdálenému západnímu útesu na mořský břeh.

Téměř se mu to podařilo, ale Loki zapomněl na Heimdalla. Z výšin duhy sledoval zemi i oceán. Jeho pronikavému pohledu nic neuniklo a všiml si i pletich nedůvěryhodného Lokiho. Heimdall ani na chvíli nezaváhal. Nasedl na svého neúnavného koně s dlouhou třípytívous hřívou a jedním skokem přeskočil řeku. Tam se také přeměnil v tuleně a pustil se do tmavého ledového moře na konci světa. Loki se potápěl do nejhlubších vírů, aby zmát svého protivníka, ale Heimdall vždy jeho stopu objevil. Na konci této honičky se oba tulení střetli u útesů ošlehávaných vlnami. Heimdall Lokiho ztrestal. Loki zbědovaně uprchl a hned vymýšlel odplatu.

Bůh sebral náhrdelník a vrátil se k pobřeží, kde se znovu přeměnil ve zdatného bojovníka. Rychlostí blesku vyjel na svém koni na duhu a dostal se do Asgardu. Tam mu všichni bohové děkovali a chtěli uspořádat velkou slavnost, ale Heimdall, vždy vážný a dbalý svého poslání, se nezdržel dlouho. Jen vrátil náhrdelník krásné Frey, která ho zato políbila, a pak odešel zpět na stráž v očekávání závěrečného útoku.

---

*Podari se Lokimu
odlákat strážce Asgardu?*

Slepý bůh

Balder, jeden z Odinových synů, byl oblíben pro svou laskavost a galantnost. Šlechetný a dobrý bůh žil pokojně v Asgardu a jednou se mu v noci za neklidného spánku zdálo, že je jeho život ohrožen.

Hned ráno o tom řekl ostatním bohům a své matce Frigg. Matka vzala sen vážně. Chtěla předejít neštěstí, které by se jejím synovi mohlo stát, a zapřísahala proto všechny přírodní síly, aby nikdy neukládaly o Balderův život. Duch ohně, duch vody i větru se k tomu hned zavázali. Frigg totéž učinila s látkami, kameny a kovy, aby se vyhnula jakémukoli nebezpečí. Od zvířat získala příslib, že Balderovi nikdy nic špatného neudělají. Navíc z opatrnosti pohovořila s rostlinami, s každou zvlášť. Všechny souhlasily.

Balder se stal nezranitelný. Tohoto výjimečného štěstí však bůh nikdy v boji nevyužíval. Ostatní bohové s ním často hráli hru. Házeli na něj nejrůznější střely a smáli se, když všechny po jeho těle sklouzly bez škrábnutí.

Zlovlný Loki Balderovi tuto výhodu záviděl, a tak se rozhodl najít jeho slabé místo. S tímto úmyslem se převlékl za stařenu a tajně navštívil Frigg. Předstíral, že je udiven Balderovou nezranitelností, a bohyně mu vlídně vysvětlila, proč tomu tak je.

„Všechny bytosti slíbily, že ho nikdy nezraní!“

„Všechny?“ zeptal se důrazně Loki.

„Ano...“ odpověděla Frigg, ale po krátkém zaváhání dodala, že možná zapoměla požádat malý trs jmelí na jednom stromě na západ od Valhaly. Loki hned pochopil, co z takového opomenutí může získat. Odjel do Valhaly, našel trs jmelí, utrlh ho a tajně přivezl.

Loki byl příliš zbabělý, aby se sám postavil proti Balderovi. Raději vymyslel hanebný plán. Jemným hláskem zavolal na slepého mírumilovného boha Holdera, jednoho z Balderových bratrů, a zeptal se ho:

„Proč si také nehraješ a nevrháš střely na Baldera?“

„Nehraji si s ostatními, protože jsem slepý!“ odpověděl mu s úsměvem bůh.

„Jestli chceš, povedu tvou ruku.“

Holder často slyšával, jak se bozi při házení střel smějí, a tak důvěřivě souhlasil, netuše léčku, jakou mu zlověstný Loki nastražil.

Loki si zatím vyrobil z větvičky jmelí zbraň, namířil slepovou ruku na jeho bratra a vystřelil.

Balder zasažen špičkou jmelí hned upadl. Bohové se seběhli se slzami v očích, ale bylo už příliš pozdě.

Za několik dní chtěla nešťasná Frigg o všem promluvit s bohyní pekel Hel. Tohoto nebezpečného úkolu se ujal její další syn Hermod. Chtěl se pokusit zachránit svého bratra. Vsedl na Odinova koně Sleipnira a ohromným skokem bez váhání překonal mříže do pekla. Strážkyně těchto míst, strašlivá Hel s tvářmi napolovic bílou a napolovic černou, ho přijala chladně.

Přesto byla bohyně vyprávěním mladého muže dojatá. Rozhodla se dát Balderovi šanci. Povolí mu vrátit se zpátky do Asgardu pouze v případě, že budou všichni bohové i lidé požadovat jeho návrat. Ale všichni, bez výjimky!

Bohové se rozeběhli do světa a bez potíží souhlas získali. Rozjásaný Hermod už byl znovu na cestě do pekla, ale potkal neznámou čarodějnici. Odmítla mu dát svůj souhlas. Byl to totiž sám Loki! Vzal na sebe tuto podobu, aby bohy lépe oklamal. Hel byla kvůli jedinému odmítnutí neoblomná a Balder se stal znovu vězněm.

Bohové se později o podvodu dozvěděli a Lokimu se pomstili. Spoutali ho v jeskyni prolezlé hady. Loki byl tak potrestán za své špatnosti, ale znovu přemýšlel o odvetě. Až k tomu bude příležitost, uprčne a s pomocí nestvůr a obrů zničí svět bohů.

Soumrak bohů

Po Balderově smrti naznačovala mnohá znepokojující znamení, že je svět v nebezpečí. V ohňových sloupcích začaly padat na zem dvě hvězdy. Země duněla, trásla se, neustále praskala pod silnými otřesy, že se téměř vyvrátil sám Yggdrasil. Celé dny i noci vyli pod zemí pekelní psi, bylo to slyšet až v Asgardu. Všechno spělo k zániku.

Jednou večer se zdvihl silný vítr, bouřlivě dul, porážel stromy, rozbíjel domy a tříštil lodě o útesy. Dva velké vlčí mraky sežraly slunce i měsíc. Bylo to znamení konce světa. Kohout Goldenkamme vyhlásil poplach a Heimdall z plných plic troubil na svůj roh. Tolik obávané poslední střetnutí bylo nevyhnutelné.

Bohové se v tichosti shromáždili. Nikomu z nich nechýběla odvaha. Jejich armáda se rozmístila kolem Asgardu a byla rozhodnuta bránit se do poslední chvíle. Protivníkovy síly se formovaly do podivného seskupení. Loki a Fenrir, zbavení svých pout, vedli útok. Kolem nich se jako moře valila ohromná nepřátelská síla, všichni obři světa. Lodě dokonce převážely obry ohně, kterým velel Surtur.

Když se všichni shromáždili, Odin se v doprovodu valkyr jako první vrhl za úžasného bubnování a troubení do útoku na nepřítele. Avšak Fenrir na Odina úihal už příliš dlouho, spolkl ho svou pekelnou tlamou. Jeden z bohových synů Vidar vzápětí svého otce pomstil a Fenrira vyřadil z boje.

Rozpoutal se strašlivý boj, Thor konečně zabil hlubinného hada, brzy však sám podlehl jeho otrávenému dechu. Tyr ještě před svou smrtí zničil pekelného psa. Obři pod vedením Lokiho vylezli po částečně probořené duze a vrhli se na Heimdalla. Heimdall jich několik zabil, přemohl svého dávného nepřítele Lokiho, ale sám podlehl svým zraněním. Surtur a obři ohně se vřítli do Asgardu a všude založili požár. Království bohů zmizelo.

Bojovníků bylo stále méně a boj postupně slábl. Žádný z obou táborů se nestal vítězem. Pobili se všichni navzájem. V tomto světě bez slunce a měsíce byli lidé vtaženi do nepokojů, umírali v důsledku povodní, zimou a zemětřesením. Toto byl Ragnarok — konec prvního světa.

Pod ochranou kůry stromu Yggdrasilu však přežil jeden muž a jedna žena. Možná vznikne nový svět...

Znovuzrození

Po katastrofě Ragnarok se slunce zatemnilo popelavou černí a tlustými kotoučí dýmu. Vypadalo to, že z nebe bez měsíce a ze země zatopené tmavými vodami oceánu zmizel veškerý život. Lidí, bohů, nestvůr, prostě všechny pohltily temnoty. Byl konec světa.

Přesto se po jedné dlouhé noci náhle objevilo nové slunce a nový měsíc. Dým se rozplynul a požáry uhasly, voda z povodní se pomalu vrátila do svých toků a z oceánů začaly vystupovat hory. Nebe bylo jasnější a čistší než před katastrofou a jednoho rána se na něm objevil orel. Nezmizel tedy veškerý život. Většina bohů, obrů a nestvůr zahynula, ale několika bohům se podařilo vrátit se na zem. Odin a Thor už nebyli na tomto světě, ale někteří z jejich synů se probudili k životu.

Balderovi se jako prvnímu podařilo uprchnout z pekla, kde už dlouho nespravedlivě prodléval kvůli Lokimu. Ujal se tedy uspořádání nového světa. Chtěl, aby byl harmonický a hlavně méně násilný než ten první. Jeho slepý bratr Holder se k němu brzy připojil, protože byl symbolem čistoty a nevinosti. Bratrům v tomto tvůrčím úkolu pomáhal Forsete, bůh spravedlnosti, který chtěl, aby právo od té doby vítězilo nad silou a násilím.

Společně s nimi se vrátili také tři Odínovi synové — Vali, Vidar, jemuž se dostalo této přízně za odvalu proti Fenrirovi, a Hermod, jenž se odvážil s nasazením svého života

dostat se do pekla a pokusit se osvobodit Baldera. Odínovi synové a Forsete za pomoci dvou Thorových synů Maguia a Modího vytvořili Radu bohů. Pokoušeli se rozluštit vryté Odínovo písmo a našli neporušené Zlaté tabulky, které bohové vlastnili ještě před velkou katastrofou. Všichni chtěli svět řídit moudře.

Země byla tehdy ještě neobydlená. Naštěstí bohové objevili muže a ženu, kteří všeobecnou katastrofu přežili. Kůra obrovského jasanu Yggdrasilu je zázračně uchránila před požárem a potopou. Bohové tuto dvojici osvobodili. Oba znovu získali svou životní sílu a zalidnili svět mnoha dětmi. Postupně se objevila zvířata a hustá a měkká tráva se znovu zazelenalala. Pole dávala bohaté sklízěné, ve vodopádech tekla křišťálová voda, v níž se hemžily ryby. Obrovští lososi a pstruzi se v houfech proháněli v řekách a sloužili jako bohatá potrava pro lidi, kteří byli mnohem mírumilovnější než jejich předchůdci.

Pod bdělým zrakem Rady bohů svět znovu dostával řád. Do několika hlubokých lesů se vrátili trpaslíci a skupinky skřítků opět tančily za svitu měsíce.

Všechny nestvůry v podstatě zmizely, několik obrů bylo vyhnáno do vzdálených krajů ohně a jinovatky. Někteří Vikingové však stále vyprávěli, že spatřili na širém moři na dně oceánu mezi Norskem a Skotskem obrovského hada, jak polyká svou kořist. Možná, že se jim to jenom zdálo...

---

*Synové bohů pracovali
na obnově světa.*

Bohové noci

Tu noc mladý Bjorn nespal. Byl svátek světla. Na oslavu této události všichni hojně pili, jedli a dlouho do noci tancovali. Rodiče i přátelé teď spali hlubokým spánkem.

Bjorn však nemohl usnout. Už od večera myslel na neznámou, která se noc předtím objevila v lese. Usmála se na něj a pak beze stopy zmizela. Chtěl vědět, kdo to je, a tak tajně otevřel dveře a potichu zmizel. Otec ho varoval, že mladý muž nemá nikdy za měsíční noci běhat po lese sám. Vystavuje se tak těm nejhorším nebezpečím.

Nicméně zvědavost zvítězila nad moudrostí a mladík se pohroužil do temného houští. Čím hlouběji se nořil do lesa, tím víc se třásl. Bezpochyby noční zimou, ale možná i strachem.

Najednou jím trhnul podezřelý zvuk lámajících se větví. Někdo se blíží! Bjorn se přitiskl ke kmeni stromu a nehnutě tajil dech. Hluk se zvětšoval a Bjorn spatřil ostré světlo, které se pohybovalo v houští. Bez výstrahy se světelná masa vrhla k němu. Byl to zlatý divočák, božský divočák! Zvíře o něj zavádilo, na chvíli se zastavilo a pak se bez povšimnutí vzdálilo. Byl to divočák Freyr, bůh plodnosti. Objevuje se jen zřídka a je to dobré znamení.

Sotva se Bjorn z té hrůzy vzpamatoval, vydal se znovu na cestu. Les kolem něj byl nekonečný, tichý, ale neklidný. Lehká mlha zakrývala obrysy a měnila tvary, takže Bjorn nakonec zabloudil. Dostal se do neznámého, hustého a sevřeného místa. Nevěděl, kde je, ale jakési vnitřní volání ho nezadržitelně přitahovalo ke vzdáleným krajům, kde vychází slunce. Chvillemi jako by slyšel zpěv a nějaké hlasy.

Dostal se k divoce porostlé mýtině, osvětlené měsíčním světlem. Tam zůstal ohromeně stát. Před jeho zraky se odehrával podivný rej skřítků.

Za jemného šustění se mladíci i mladé dívky otáčeli závratnou rychlostí. Nohy neměli na zemi, jen se lehce dotýkali trávy, aniž by ji pošlapali.

Bjorn hned spatřil neznámou dívku, kterou viděl předcházející večer. Připadala mu ještě krásnější než její okouzlující společnice. Vikingové často mluvili o skřítkách, božích květů a průzračných potůčků, ale zřídka je někdo viděl. Naštěstí, protože skřítkové mohou člověka odvléct do svého světa. Navždy...

Bjorn se k nim chtěl připojit, tančit s nimi a zpívat, ale váhal, protože ho otec varoval. „Kdo se dostane do kola skřítků, vystavuje se nebezpečí, že bude unesen na onen svět,“ tvrdil mu vážně v den jeho šestnáctých narozenin. Ale ta krásná dívka, která se na něj usmívala, byla tak čistá, tak lehká a žádoucí, že Bjorn nemohl uvěřit, že by byla nebezpečná.

Když se ho jedna z tanečnic lehce dotkla a smála se, ještě trochu váhal. Ale pokušení bylo silnější. Rázně se zvedl a vystoupil ze svého úkrytu. Dívka mu stiskla ruku a on stiskl její. Ve chvíli, kdy se jeho prsty uzavřely do její osvětlené ruky, ozvalo se kohoutí zakokrhání. Znamenalo konec noci. Skřítkové okamžitě zmizeli. Bjorn byl zachráněn, protože skřítkové, bohové noci, mizí s kohoutím zakokrháním.

Bjorn zůstal na mýtině sám a chvíli si myslel, že se mu to jenom zdálo. Avšak za ranního úsvitu se rosa jemně usadila na špičky trávy, která dosud nesla stopy po tanečících skřítcích.

Koboldové

Jednoho studeného podzimního rána mladý Snorre, ještě zahřátý nočním spánkem a mírně ospalý, otevřel dveře svého statku. Mohutný a ostrý vítr ho rázně probral. Jinovatka křúpala pod jeho kroky. Musel jít nabrat vodu do řeky, potom jako každý den nasekat dříví a zametat se o koně. Mezitím jeho mladá sestra Asfrid zametla v domě, zapálila oheň a uvařila oběd pro celou rodinu.

Snorre vešel do stodoly s jedním vědrem čisté vody na každém rameni a překvapeně vykřikl: „Koboldové!“

Neslyšeli ho vejít a pokojně se točili kolem zvířat. Jeden z nich uklíďoval starého koně, druhý dával seno poníkovi, třetí zametla stáj a čtvrtý spravoval sud. Jakmile však Snorra spatřili, s výkřiky prchali pryč.

Koboldové byli malé postavy, silní a pracovití, a žili ve stodolách, stájích nebo sýpkách. Usídlovali se však jen v domech, jejichž obyvatelé si to zasloužili. Pracovali pouze

v noci, takže je bylo těžké spatřit.

Snorre a Asfrid byli zvlášť pracovití. Zatímco jejich otec Viking Egil odjel před mnoha měsíci na dlouhou výpravu, pomáhali matce živit své bratry a sestry a starat se o starou babičku. Bez pochyby proto měli štěstí, že se koboldové usadili pod jejich střechou.

Snorre byl zklamán, že koboldy jenom zahlédl, a vymyslel plán. Následující noci se potichu se svou sestrou probudili a potmě se schovali do stáje za těžký záves. Zatímco celý dům klidně spal, netrpělivě očekávali příchod svých přátel. Kolem půlnoci koboldové konečně přišli. V dobré náladě otírali spokojeně vrncím poníkovi srst, řezali dříví, třídili jablka a opravovali nářadí.

Vtom Snorre a Asfrid vylezli se svého úkrytu a děkovali jim. Překvapení koboldové se na ně usmáli, ale rychle se schovali, protože každý musí žít ve svém světě. To je zákon koboldů. Přesto se určitě vrátí. Snorre a Asfrid si byli jisti.

Lesní trpaslíci

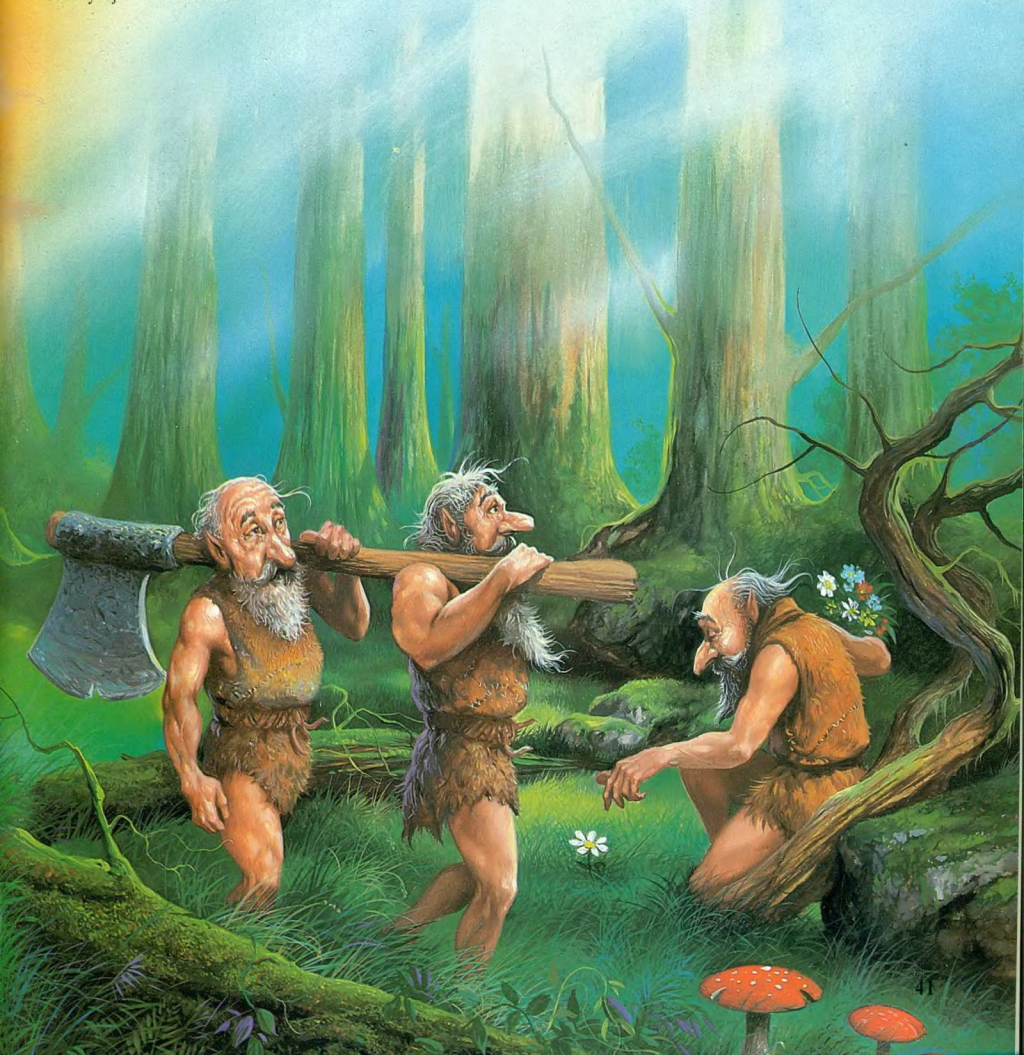
Na jaře následujícího roku byli Snorre a Asfrid znepokojeni, protože jejich sestřička měla horečku. Bylo nutné ji vyléčit. Vyšli se do lesa sbírat léčivé rostliny. Chodili hodiny a hodiny, ale nic nenašli a už se chtěli vrátit s nepořízenou. Najednou uslyšeli mírný zvuk praskajících větví a jejich pozornost upoutal hlas. Rychle se schovali do houští a spatřili trpaslíky. Tentokrát to nebyli koboldové, ani trpaslíci kováři, ale lesní trpaslíci.

Byli huňatí, drsní, oblečení do zvířecích houní a kůží. Žili v přírodě po celý rok, znali každičkou rostlinu a věděli, kde se skrývají všechna zvířata.

Nejstarší z nich se oddělil od skupinky a zeptal se Snorra a Asfridy, co dělají tak daleko od vesnice. Děti jim odpověděly.

Trpaslíci se nad nimi slitovali. Vytratili se, za chvíli se objevili znovu a přinesli jim velkou kyticí léčivých rostlin a blahodárných květů. Snorre a Asfrid lesním trpaslíkům poděkovali a utíkali domů, co jim stačil dech. Díky těmto rostlinám se jejich sestra uzdravila.

Poté se každý rok na jaře Snorre a Asfrid scházeli s lesními trpaslíky na vzdálené pasece, kterou znali jenom oni dva. Trpaslíci se stali jejich přáteli.

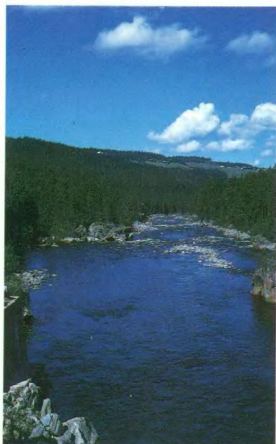

Dějiny a legendy

Loď z Osebergu (8. stol.)
Muzeum města Osla, Norsko.

Trpaslíci
se rádi přeměňovali
ve vydry a lososy.
Vpravo a dole
norská krajina.

podél ruských řek a skupiny Vikingů se
usadily až na Sicílii. Vikingská civilizace
dosáhla svého vrcholu v 7. až 11. sto-
letí.

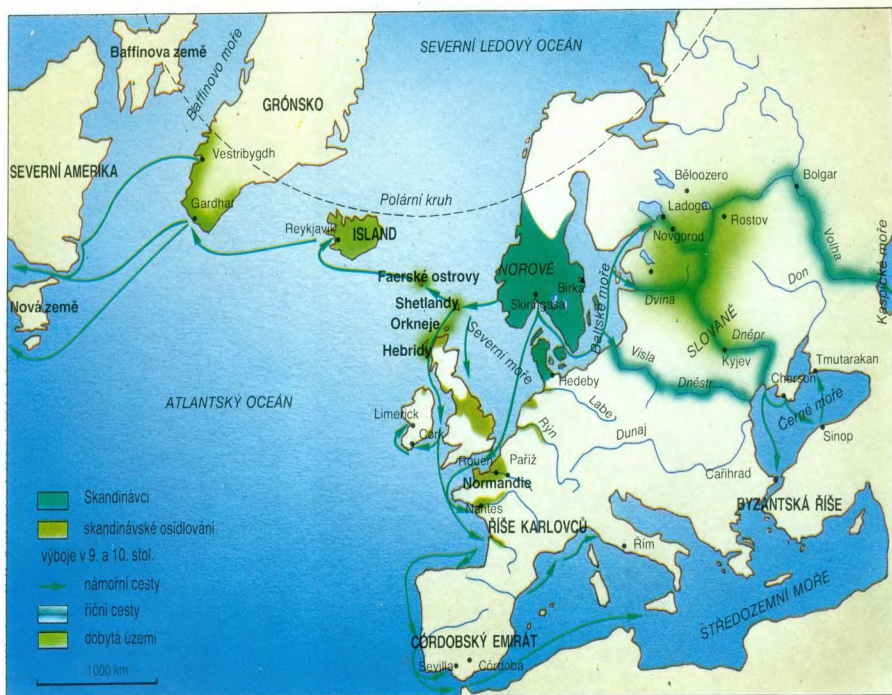
Dobývání oceánů

Vikingové, původem z Dánska, Švédska a Norska, byli často rozděleni do nepřátelých táborů a postupně dobývali obrovská území zahrnující hlavně většinu britských ostrovů. Pak odvážně překonali na velkých a krásných lodích severní část Atlantského oceánu a v roce 825 osidlili vzdálený Island. Někteří se v roce 985 usadili dokonce na pobřeží Grónska a v roce 992 dočasně na pobřeží Severní Ameriky. Pět století před Kryštofem Kolumbem!

Na palubě svých lodí s plochým dnem, které Vikingům umožňovaly dostat se na jakékoli pobřeží nebo sjezdět řeku, se obratně a s ohromující odvahou přemísťovali. V roce 911 dostali na evropském kontinentě od francouzského krále celý kraj, jemuž dali jméno Normandie (země lidí ze severu). Jiní Vikingové založili města

Znamení námořníci

Vikingští výbojní námořníci si bohy představovali jako drsné a násilné bytosti. Byli smělí, ale pověrčiví, proto se snažili získat si přízeň mnoha mořských bohů. Především Njorda, symbolu plodnosti a úrodnosti, starého mudrace, který dohlížel na pobřeží, kam se chodilo na lov ryb. Zajišťoval každodenní potravu pro rybáře.

Žil v tajemném podmořském paláci se svou ženou Ran Uchvatitelkou a devíti dcerami. Vikingové rozeznávali devět druhů vln. Mysleli si, že každou z nich vyvolává jedna z devíti dcer, skandinávských sirén, které sváděly námořníky, aby je dostaly na dno oceánu. Silně bouře přisuzovali hlubinnému hadovi. Tento obrovský plaz byl tak dlouhý, že svým tělem obepjal celou zemi, a žil skrytý na dně moří, které obklopovaly zemi.

Tato božstva ztělesňovala bohatství i nebezpečí moře a v případě devíti dcer Ran Uchvatitelky také kouzla, kterými lákala (a dodnes láká!) muže. Nenašlo se žádné důležité posvátné místo nebo

chrám, protože Vikingové velké náboženské stavby nestavěli.

Náboženství bez chrámu

Kromě poměrně podrobného popisu chrámu v Upsale ve Švédsku neexistují stopy po náboženské architektuře Vikingů. Bylo odkryto pouze několik náhrobků, pokrytých kameny. Vikingové

žili ve vynalézavých a půvabných, ale poměrně jednoduchých staveních. Neměli zřejmě potřebu stavět mohutné stavby, aby zde pěstovali své náboženství nebo přinášeli oběti. Nejčastěji sloužily jako orientační bod nebo místo společných shromáždění velké stromy, hlavně jasaný. Svátky, shromáždění a pravděpodobně i obětování se prováděly u obrovských stromů. Ohromný

Normandie a Vikingové

Vikingové, kteří přišli především z Dánska a Norska, od 9. století útočili na francouzské pobřeží. V roce 845 se osmělili natolik, že obléhali Paříž. Pak se hromadně usazovali po obou stranách Seiny, od města Dieppe až ke Granville. Podle smlouvy ze Saint-Clair-sur-Epte uznal francouzský král Karel Simplex v roce 911 Rollona za prvního vévodu Normandie. V tomto kraji vzniklo mocné vévodství, odkud se Vilém Dobyvatel úspěšně vydal v roce 1066 dobývat Anglii.

V současné době nese Honfleur, Elbeuf, Barfleur, Houlbec, la Hague a mnoho dalších míst stejné jméno, která jim dali už Vikingové.

Rytiny do kamene. Vpravo dole bůh Odin sedící na osminohém koni Sleipnirovi. Stockholmské historické muzeum, Švédsko.

jasan Yggdrasil byl tehdy považován za sídlo světa. Možná, že u stromu byly postaveny jednoduché chrámy, ale nic srovnatelného se stavbami Egyptanů nebo Řeků. Částečně se to vysvětluje tím, že Vikingové žili spřízněni s přírodou. Neměli ani kněží, ani žádné jiné náboženské osobnosti, dokonce neměli

ani krále. Starší lidé, šéfové rodin nebo zdatní válečníci měli před ostatními Vikingy morální autoritu (a možná i náboženskou), ale nenajdeme u nich papeže nebo osoby podobné mocným egyptským faraónům. V rodinách byly pouze sošky, k nimž se lidé obraceli se skromnými modlitbami. Každý se modlil

po svém, bez přesného návodu. Vikingové žili rodinným náboženstvím, podléhajícím důležitým odlišnostem mezi jednotlivými náboženstvími. Během svých cest se postupně dostávali do kontaktu s jinými náboženstvími, která uctívala jednoho či více bohů. V roce 966 se dal Harald Modrý zub pokřtít a poté přešli postupně všichni Vikingové pod vlivem katolických misionářů na křesťanství.

Soupeřící bohové

Z pohledu lidí se bohové vzájemně velmi odlišovali a často se mezi sebou hádali. Tvořili dvě velké rodiny a množství klanů. Většina Vikingů zná hlavního boha Odina. Nevládl však ostatním bohům. Jeho největším protivníkem byl Thor, v průběhu několika staletí stále více oblíben hlavně mezi námořníky a vesničany, kteří ho vyzývali raději než Odina. I přes své postavení, které oba zaujímal, neexistuje přesné uspořádání hodností mezi bohy. Jako u mnoha náboženstvích uctívajících více bohů hrály důležitou úlohu bohyně. Ty nemohly vykonávat nižší funkce. Podle velkého množství sošek zasvěcených bohyni Freye si můžeme myslet, že patřila k nejuctívanějším. Je však možné se bát boha a přisuzovat mu velký význam (například bůh bouří) a nemít vždy jeho sošku u sebe.

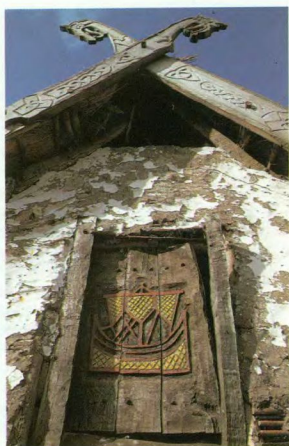
Vikingům vůbec nevadilo uctívat více bohů. Už nevěřili v jediného boha jako stvořitele světa, naopak si raději představovali množství soupeřících bohů, někdy dokonce i zneprátených, jak obývají prameny, nebesa nebo oceány.

Kalendáře a svátky světla

Ještě v současné době se ve Velké Británii používají kalendáře, značně ovlivněné vikingskou mytologií. Úterý se anglicky řekne Tuesday (Tyrův den), středa Wednesday (Wodenův den, tj. Odinův), čtvrtek Thursday (Thorův den) a pátek Friday (den bohyně Frey). Tento fakt sa vysvětluje tím, že se v 9. a 10. století usadilo na britských ostrovech množství Vikingů. Německy se čtvrtek řekne Donnerstag (Donarův den, tj. Thorův).

Všechny národy severní Evropy, kde jsou dlouhé a těžké zimy, mají svátky spojené s ročním obdobím zvláštní význam. U Vikingů se za každého slunovratu konají velké slavnosti. Křesťanská církev tohoto faktu vhodně využila a své oslavy načasovala do téměř shodného období. Tak se ze svátku zimního slunovratu staly vánoce a ze svátku letního slunovratu svátek sv. Jana. Stopy po starých svátcích světla můžeme vidět v tom, že se o sv. Janu začehávají ohně.

Hlavní Průčelí obydli v Doovatu, Hedeby, Dánsko.

Před bohy byli obři

Podle Vikingů a mnoha dalších národů se bohové neobjevili na Zemi jako první. Předcházeli jim neotesaní obři a nejrůznější nestvůry. Podle Vikingů obři nezmizeli tím, že byli poraženi bohy, byli jen zahánáni do dalekých a nehostinných krajů. Osídlili „Zemi ledovců“, „Zemi ohně“ a temný podzemní svět.

Nebezpeční a prudci bohové byli někdy velmi inteligentní. Například ti, co postavili palác Asgard nebo Mimir, strážce pramene moudrosti. Většina obrů však byla hrubá a neotesaná. Žili ve styku s pochybnými nestvůrami, s nimiž uzavřeli spojenectví.

Souběžně se světem lidí a bohů žili nejrůznější trpaslíci. Kováři bydleli jenom pod zemí, kde vyráběli kouzelné zbraně a šperky. Znali tajemství výroby a nikdo ho nemohl od nich získat. Trpaslíci koboldové žili často v domech šťastných Vikingů. Pomáhali jim s nejtěžšími pracemi, ale pracovali jenom v noci. Jedinou stopou po nich byla práce, kterou vykonali. Lidé je mohli spatřit jen zřídka. Trpaslíci byli přátelé lidí i bohů, ale nejčastěji se jim vyhýbali. Když se trpaslíkům škodilo, postavili se proti tomu. Prokletí Andvarriho prstenu zavinilo špatné chování Lokho.

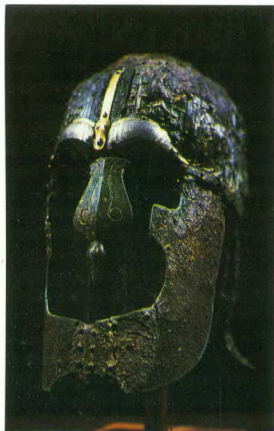
Vikingové se bojí skřítků, kteří jsou jiní než trpaslíci. Tyto mladé a hezké bytosti se objevují v noci za svitu měsíce a svá-

Řada kamenů ve tvaru vikingské lodě, chránící pohřebiště Vikingů. Stensattning, Vastmanland, Švédsko.

dějí mladé lidi. Patří do vzdušného světa a tančí v kruhu na mýtinách. Jejich krása neodolatelně láká mladé lidi. Jsou mlhaví a nehmatatelní. Představují noční síly a ztělesňují touhu mladých lidí. Dospělí, kteří nemají takovou představivost jako mladí, je vidávají zřídka. Pokud se někdo dostane do kola skřítků, opustí svět lidí. Skřítkové se rozprchnou při prvním kohoutím zakokrhání.

Nový svět

Pesimistický konec světa si zasluhoval nápravu. O obnově světa po všeobecné katastrofě se zmiňují islandské texty. Někteří méně důležití bohové se vrátili na zem a dali světu nový řád. Pod kúrou Yggdrasilu se zázrakem zachránil muž a žena a ti znovu zalidnili ukliďněnou planetu, zbavenou starých démonů. Lidé i bohové se budou opírat o Zlaté tabulky, které patřily Odínovi. Nic podrobnějšího se o nich neví. Byly to texty vyryté do kamene, podobné tabulkám Mojžišových zákonů. Neexistuje však žádný jejich přesný popis.

Někteří historikové chtěli v tomto nekonečném příběhu vidět křesťanský vív. Starý pohanský svět zmizel a byl nahrazen novým, lépe uspořádaným. Je třeba si uvědomit, že po násilném střetnutí nová víra nahradila staré. Stejným způsobem je Loki považován za křesťanský symbol, něco jako ďábel, stvoření, které Vikingové neznali, symbol lži, dvojakosti a někdy krutosti.

Tajné písmo: runy

Vikingové psali málo. Ti, co toto umění znali, neměli běžné písmo, ale rovné a téměř přímé, protože mělo být spíše vyryto než napsáno perem či štětcem jako písmo čínské. Vikingové ryli své texty na kamenné památkách nebo na nejrozličnějších předmětech ze dřeva, kostí nebo kovu. Těmto zvláštním znakům se říkalo runy. Dnes můžeme runové písmo rozluštit, protože známe smysl každého znaku, ale odborníci si texty někdy vysvětlují různě.

Množství runových kamenů se nachází ve Skandinávii. Jsou zdobené různými propletenými, křivočárými dekorativními motivy, často pomalované živými barvami.

K lepšímu poznání vikingské civilizace poslouží také písemné památky sousedních národů. Zajímavá svědectví

Smrtelní bohové

Vikingové na rozdíl od jiných národů věřili, že bohové jsou smrtelní a že jsou neustále ohrožováni. Jejich bohové stáří velmi pomalu, takže je netrápil čas. Trápilo je spíše podivné spojení obrů a nestvůr, jako byl vlk Fenrir nebo hlubinný had, kteří na ně číhali. Měli také falešné přátele jako Lokiho, který žil po jejich boku, ale tajně připravoval útok na Asgard.

Vikingové si mysleli, že dva obrovští vlci každodenně pronásledují slunce a měsíc. Jestli jednoho dne tyto dvě hvězdy dostihnou a spolknou, bude to znamenat konec světa. Vikingové věřili, že na světě jsou zranitelní nejen lidé, ale i bohové. V legendách je konec světa vylíčen jako několik přírodních katastrof: zemětřesení, bouře, prudké ničivé vlny... Hlavně byl však způsoben útokem na království bohů. Všichni nepřátelé se sjednotili v mohutnou armádu a šli do útoku na Asgard, kde se bohové statečně bránili. Této teorii poslední bitvy se ve Skandinávii říká „Ragnarok“ a v Německu „soumrak bohů“. Poté tuto teorii přejali Germáni a v 19. století německý hudební skladatel Richard Wagner, který dobrodružství Sigurda-Siegfrieda upravil podle tehdejšího vkusu.

Svět Vikingů byl tedy předurčen k tomu, aby zmizel v posledním boji, v němž každý musel prokázat nejvyšší kvalitu bojovníka — odvahu.

Vikingové, Germáni a Keltové

Od roku 1000 vikingská mytologie postupně vymizela, stejně tak jako většina pohanských náboženství v severní Evropě. Některé germánské pověry (valkýry, trpaslíci, draci...) mají své kořeny u Vikingů. Mnoho středověkých germánských legend se jimi inspirovalo. Některé postavy mají změněno pouze jméno, ze Sigurda se stal Siegfried. Vypravování se různí, ale zápletka zůstává stejná. Příběh „Prokleté zlaté z Rýna“ se zrodil přímo z příběhu o Sigurdovi a prokletém Andvariho prstenu. Některé příběhy jsou dokonce shodné u Vikingů i Keltů. Například legenda o meči zabodnutém ve skále (nebo ve stromu), kterou je možné najít v příbězích „rytířů u kulatého stolu“, nebo legenda o kouzelném klavíru, které bylo zbraní Thora a galského boha Taranise. Tyto tři mytologie jsou pravděpodobně vzájemně ovlivněné. Za nejstarší z nich se považuje mytologie keltská.

Přilba válečníka (vlevo) a meč z vendelské pokladnice. Stockholmské historické muzeum, Švédsko.

zanechali katoličtí misionáři, francouzští nebo angličtí králové či arabští obchodníci. Nejpřesnější texty ke studiu mytologie jsou islandské básně shromážděné ve středověku pod názvem Edda. Existují také tzv. poloviční legendy, ságy. Popisují dobrodružství islandských námořníků. Texty svou formou připomínají epopěj, psanou ve verších nebo v próze nejčastěji po skončení viking-ských výbojů. Nejznámější rukopis sepsal v roce 1220 Snorri Sturluson.

Badatelé mají k dispozici také hojně archeologické nálezy. Ve velkém množství se našly potřeby pro domácnost, zbraně, nářadí, a dokonce i lodě a vozíky ve vynikajícím stavu. K lepšímu poznání mytologie mohou sloužit také četné sošky nebo amulety, které Vikingové nosili. Velmi rozšířené bylo nosit zmenšeninu Thorova kladiva na prsou.

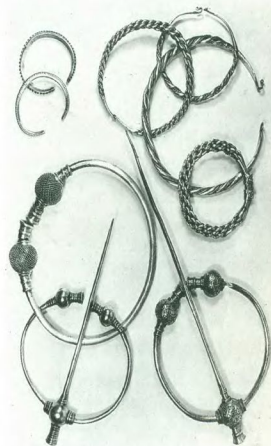
Runový kámen z Arhusu. Moesgardské archeologické muzeum, Dánsko.

Runy — starogermánské znaky

Vikingové a první Germáni používali runy, písmo vyrývané nejčastěji do kamene nebo do dřeva. Podle mytologie ho vymyslel Odin, nejchytřejší ze všech bohů, který se vyjadřoval jenom ve verších. Runy se objevily před rokem 1000, jejich původ je dosud nejasný a vedou se o něm neustále diskuse.

Písmo je často považováno za tajné, obvykle se skládá z přímočarých prvků, což umožňovalo snadné rytí. Netvoří však přesnou abecedu. Prvních šest písmen celku se nazývá „futhark“, což v širším slova smyslu znamená způsob psaní. První „futhark“ obsahuje 24 znaků, druhý jenom 16.

Dnes umíme runové znaky rozluštit, smysl některých textů nám však nicméně zůstává zatajen.

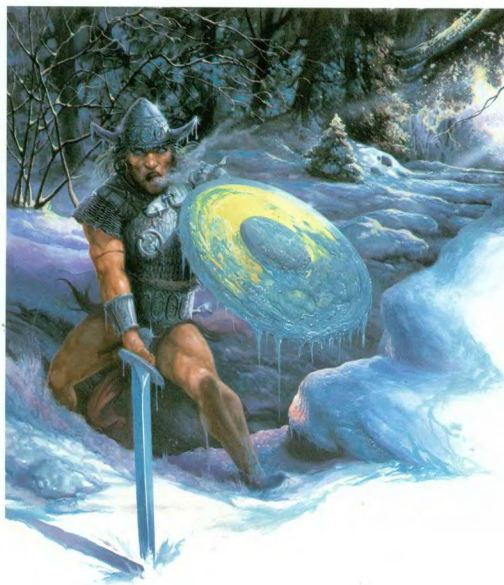

Náramky, náhrdelníky, spony. Muzeum starožitností, Edimburg, Skotsko.

Zlatá spona z pokladnice v Sutton Hoo. Britské muzeum.

OBSAH

Obři a trpaslíci	2	Thorův kočár	24
Pevnost bohů	4	Thor a král obrů	26
Odin — mudrc a válečník	6	Thor, kouzelník a převozník	29
Střed světa	8	Strážce duhy	30
Aegirův palác	10	Slepý bůh	33
Hlubinný had	12	Soumrak bohů	34
Lest na Fenrira	14	Znovuzrození	36
Andvariho prsten	16	Bohové noci	38
Sigurd a Brunhilda	18	Koboldové	40
Čtyři krátké příběhy	20	Lesní trpaslíci	41
Thor a hlubinný had	22	Dějiny a legendy	42

Vikingové

Z francouzského originálu (Les Vikings, Mythes et légendes, Hachette, Paris 1990) přeložila Jitka Mádrová. Text redakčně upravila Alena Špačková. Typografie Bruno Musil. Vedoucí redakčního týmu Vlasta Ballová.

Vydalo nakladatelství GEMINI, spol. s r. o., Bratislava.

Vydání první. Rok vydání 1993.

MÝTY
A LEGENDY

VIKINGOVĚ

MÝTY A LEGENDY

VIKINGOVĚ

Od počátků světa vzrušují fantazii lidstva tajemní bohové, zázračné bytosti a lidští hrdinové. Tato kniha nám pootevře okénko k tajemstvím, která si lidstvo uchovává ve své paměti. S odvážnými Vikingy v ní budeme hledat hranice světa a čelit přitom bouřím a různým nástrahám, na skvělých lodích doplujeme do podivných končin, obydlených strašnými obry a sympatickými trpaslíky...

Publikace je určena nejen mládeži, ale i dospělým, kteří si chtějí nenáročnou a poutavou formou objasnit nebo znova oživit rozmanité mýty a legendy, jež kniha současně konfrontuje s historickou faktografií.

